Ljubljana, petek, 3. junija 1949 — Poštnina plačana v gotovini — Leto X., štev. 128. — Posamezna številka 2 din

UREDNIŠTVO IN UPRAVA: LJUBLJANA. KNAFLJEVA ULICA ŠTEV. 5 TELEFON 55-22 DO 55-26

ROKOPISI SE NE VRAČAJO

IZHAJA VSAK DAN RAZEN PONEDELJKA

SLOVENSKI POROČEVALEC

INSERATNI ODDELEK LJUBLJANA TELEFON 38-32 38-33 POŠTNI ČEKOVNI RAČUN LJUBLJANA ŠTEV 6-90601-1

OGLASI PO CENIKU

MESEČNA NAROČNINA 45 DIN

★ GLASILO OSVOBODILNE FRONTE SLOVENIJE ★

Izpolnimo velike naloge letošnjega plana Osvobodilne fronte

Potem, ko so osnovne frontne organizacije sprejele svoje delovne plane za letos, je Izvršni odbor OF Slovenije izdelal plan dela Osvobodilne fronte za leto 1949. Ta plan seveda ni seštevek planov osnovnih sil okrajnih frontnih organizacij s svojo podrobno razčlenitvijo letošnjega prispevka, ki ga bo dala Fronta h graditvi socializma, usmerja delo frontnih organizacij v Sloveniji.

Na prvem mestu je v planu ideološko-vzgojno in agitacijsko delo. Ideološka prevzgoja, graditev novega človeka, ki bo razumel in znal presojati svoje delo in življenje okrog sebe po načelih marksizma-leninizma, je osnovna naloga Ljudske fronte. Zlasti sedaj, ko grozi družbenemu razvoju nezdravo popravljanje s strani informbirojevskih »teoretikov«, bo Fronta poskrbela za to, da se bodo naši delovni ljudje še bolje seznanili z osnovnimi nauki marksizma-leninizma, prav tako pa tudi z informbirojevskim revizionizmom. V tisoč vzgojnih ideoloških krožkih z 8000 frontovci, v tisoč izobraževalnih tečajih s 30.000 člani Fronte, v 2000 bralnih skupinah z 20.000 člani,- v 25 novih ljudskih univerzah, pri približno 2400 priložnostnih predavanjih itd. bodo naši delovni ljudje utrjevali svoje znanje tudi o posebnostih naše ljudske revolucije, o poti našega prehoda v socializem, se seznanjali z gospodarskimi ukrepi ljudske oblasti, z borbo proti ostankom kapitalizma, spoznavali pomen in pot našega kmetijstva v socializem, skratka širili svoje politično, gospodarsko in kulturno obzorje.

Pravočasno izpolnitev plana v gozdarstvu, industriji in kmetijstvu bo doseglo dobro frontno agitacijsko delo s tem, da bo vplivalo na dotok nove delovne sile, vzpodbujalo k tekmovanju, tolmačilo norme, utrjevalo delovno disciplino itd. 3271 aktivov za agitacijsko politično delo v osnovnih organizacijah OF, nadaljnjih 1000 frontnih kotičkov, klubov ali frontnih domov, 3000 nastopov agitk, izletov, ki se jih bo udeležilo 80.000 ljudi, čez 1575 razstav, nadaljnjih 300 aparatov za skupno poslušanje radia, različne filmske predstave, 15 jesenskih zadružnih festivalov itd. bo gojilo pri vseh delovnih ljudeh, združenih v Fronti, patriotično zavest in pospeševalo prehod v socializem na vseh področjih političnega, gospodarskega in kulturnega življenja.

Posebno skrb posveča plan konkretni pomoči petletnemu planu. Zlasti v zadružništvu ima Fronta velike naloge. Organizirala bo razstave o zadružništvu, izlete v zadruge in na državna posestva, organizirala bo tekmovanja v ustanavljanju brigad in v normiranem delu na obdelovalnih zadrugah in državnih posestvih, nudila bo pomoč v obliki stalnih zadružniških, knjigovodskih, zidarskih in drugih ekip, dalje pripravila živinorejske in sadjarske tečaje, ki se jih bo udeležilo 5000 članov OF, organizirala posebne frontne brigade za melioracije itd. Skupno bo za kmetijstvo opravljenih 2,250.000 delovnih ur s prostovoljnim delom in s posebnimi brigadami.

Poleg pomoči pri gozdarskem planu, kjer bo opravljenih skupno 5,900.000 ur, bo Fronta sodelovala pri preskrbi kuriva za mesta in industrijske centre, pri pogozdovanju, nabiranju semen in zatiranju škodljivcev. Prav tako bo s pomočjo Fronte izpolnjen in presežen letni plan Odpada, zagotovljen plan odkupa kož itd.

Pri zveznih in republiških kapitalnih graditvah kakor tudi pri zadružnih zgradbah bodo člani Fronte dali 17 milijonov ur poleg pomoči pri ostalih delih republiškega in lokalnega značaja (ceste, železnice, daljnovodi, regulacije, parki, otroška in fizkulturna igrišča, strelišča, tržnice in podobno).

Na ta način bo dala Fronta skupno za zadružne gradnje, stanovanja, za pomoč kmetijstvu in gozdarstvu itd. 28,700.000 prostovoljnih delovnih ur.

Naloge, ki letos stoje pred Fronto, so zelo velike. Da bodo uspešno opravljene, bo treba velikih naporov in močne zavesti naših delovnih ljudi. Toda naš frontovec si je svest svoje dolžnosti do plana, kajti on ve, kaj pomeni izpolnjevanja plana zanj, za njegovo socialistično domovino. Ne samo to, ve, da bo z izpolnjenim in presežen im planom odgovoril vsemu imperialističnemu pa tudi informbirojevskemu svetu, da bo izpolnil svojo dolžnost do delovnih množic, ki se po vsem svetu bore še za svoje pravice.

Gotovo nam bodo informbirojevski preroki še naprej očitali zaletavost in med drugim blatili tudi našo Fronto, toda njenih uspehov ne bodo mogli prikriti niti sebi niti drugim, kaj šele našim delovnim ljudem, ki dan za dnem doživljajo po vsem nasprotno, kar jim slikajo informbirojevski »umetniki«. Prav te dni dokazuje 20.000 frontovcev s svojim delom v gozdu, s svojim neposrednim prispevkom za gozdarski plan, kako čudne in kako brez vsake podlage so različne informbirojevske teorije in prerokovanja. Pa ne samo v gozdu, naš delovni človek gradi socializem na vsakem delovnem mestu, in sicer hitreje, kakor smo pričakovali. Kljub težavam rastejo nove tovarne in hidrocentrale, vijejo se nove ceste, izdelali smo nove stroje in orodja, zelo hitro se širijo zadružna polja. Bolj otipljivo kot kdaj koli vidimo, kako raste naša socialistična domovina, bolj živo kot kdaj koli čutimo svojo novo veliko zmago!

Zasavski premogovni bazen je v maju presegel plan

V maju se je tekmovanje v rudnikih zasavskega revirja nadalje razmahnilo. Borba za plan se je razvila zlasti v drugi polovici meseca. Kljub težavam in slabim odkopnim razmeram ter deževnemu vremenu, ki je oviral delo na dnevnem kopu Dobrna – Meža, je trboveljski rudnik, ki je v aprilu dosegel prvo mesto med slovenskimi rudniki, presegel mesečni plan za 2,5 %. Najboljše uspehe je zabeležil zahodni obrat, ki je plan presegel za 10 %, medtem ko je vzhodni obrat ostal 4,9 % pod planom. Pazniki in nadzorne osebje so v tem mesecu nakopali nad 1400 ton premoga. Tako trboveljski rudarji uspešno izpolnjujejo svojo obljubo, da bodo predčasno izpolnili polletni plan.

Tudi zagorski rudarji so se odzvali tekmovanju za predčasno izpolnitev polletnega plana. V maju so v medobratnem tekmovanju prekoračili plan za 0,5 %. Najboljše rezultate je pokazal obrat Semnik, ki je plan presegel za 6,8 %, obrat Kisovec pa je zaradi objektivnih težav ostal 2,1 % pod planom.

Med rudniki zasavskega bazena se bori z največjimi težavami rudnik v Hrastniku, ki je bil še v drugi polovici meseca pod planom. S prostovoljnim delom uslužbencev in nadzornega osebja, pa je tudi ta rudnik v celoti izpolnil svoj mesečni plan.

Za preteklo nedeljo so se trboveljski rudarji zavezali, da bodo nakopali v počastitev kongresa zveze sindikatov Slovenije 1000 ton premoga izven planske proizvodnje. To obveznost so v celoti izpolnili in jo celo prekoračili za 190 ton.

Najboljši delavci hrastniške steklarne so prejeli odlikovanja

Na slovesnem zborovanju v počastitev II. kongresa Zveze sindikatov Slovenije in rojstnega dne maršala Tita so prejeli najbolj zaslužni delavci hrastniške steklarne odlikovanja, ki jim jih je podelil kot znak priznanja Prezidij Ljudske skupščine FLRJ. Za svoje velike novatorske uspehe je prejel red dela I. stopnje tov. Jože Velej, ki je izdelal stroj za hitrejšo izdelavo kozarcev in s tem mnogo pripomogel k dvigu proizvodnje. Red dela II. stopnje pa so prejeli šestkratni udarnik Ferdinand Vidmar, zaslužni delavec na stiskalnici, šestkratni udarnik Anton Sihur, steklar, ki dela na stroju »Wolf«, nadalje petkratni udarnik Jože Zlinder, petkratni udarnik Jaka Camer, racionalizator Anton Velej in direktor tovarne Franc Češnovar. Medajlo dela pa si je zaslužil tov. Jože Rugelj kot zaslužen strokovnjak pri sestavljanju zmesi za steklo.

Kolektivi podjetij lesne industrije v Bosni bodo izpolnili in presegli polletni plan

Delovni kolektivi podjetij lesne industrije v Bosni so imeli ob koncu maja proizvodna posvetovanja, na katerih so se zavezali, da bodo polletni plan pravočasno izpolnili, po možnosti pa še presegli. S teh posvetovanj so poslali brzojavke maršalu Titu, Centralnemu komiteju KPJ in Centralnemu komiteju KP BiH z obljubo, da bodo navzlic težavam in oviram še poostrili borbo za izpolnitev planskih nalog.

V mesecu maju so Mariborčani opravili 39.012 delovnih ur

V prostovoljnem delu je organizacija Ljudske fronte v Mariboru v mesecu maju dosegla naslednje uspehe: 4715 frontovcev I. rajona je naredilo 19.900 delovnih ur, 1385 prostovoljcev II. rajona 6070, 140 prostovoljcev III. rajona pa 5485 prostovoljnih delovnih ur. Dela so se udeleževali tudi člani Ljudske mladine, 904 mladincev in mladink je opravilo 4497.5 ur dela. Tako so v maju vse množične organizacije dale 39.012 udarniških ur.

Letos so Mariborčani opravili že 102.385 prostovoljnih delovnih ur, število pa bi bilo lahko še popolnejše, če bi bila statistična poročila točna.

V I. rajonu, ki ima v mesecu maju najboljše uspehe, je dosegla največje uspehe v prostovoljnem delu »Naproza« z vsemi podružnicami. Frontovci so svojo letošnjo obveznost, 7000 ur, že skoraj izpolnili, saj so do sedaj opravili 6472 ur dela. Od terenov pa je najboljši drugi teren, ki je opravil 2800 udarniških ur.

Pogodba o socialističnem tekmovanju med II. in IV. rajonom v Zagrebu

Frontovci II. rajona so v Zagrebu na svojem zadnjem plenumu napovedali tekmovanje frontovcem IV. rajona. Zaradi tega je bila 31. maja v Dumu kulture »Avgust Cesarec« slovesna medrajonska konferenca, na kateri so sprejeli pogodbo o socialističnem tekmovanju med II. in IV. rajonom. Tekmovanje bo trajalo od 1. junija do 29. novembra.

Organizacija Ljudske fronte teh dveh rajonov bo tekmovala v delu vseh svojih komisij pri rajonskih odborih, v delu z ustrezajočimi aktivi in osnovnimi organizacijami, v izpolnjevanju tekočih nalog in v točni evidenca dela.

V tekmovanje je vključena tudi pomoč množičnim organizacijam in politično delo med frontovci. Uspehe bodo pregledali vsak mesec, istočasno pa bo najboljši rajon dobil prehodno zastavico. Delo obeh rajonov bo ocenila posebna komisija, sestavljena iz predstavnikov II. in IV rajona, predsednik te komisije pa bo član mestnega odbora Ljudske fronte.

Frontne brigade z Reke pomagajo na državnem posestvu v Čepiču

Na državno posestvo v Čepiču odhaja z Reke veliko število frontnih brigad, da pomagajo izpolniti gospodarski plan posestva, ki s svojimi pridelki zalaga predvsem delavce in nameščence na Reki. V brigade pa se vključujejo tudi žene, ki so organizirale svojo lastno brigado »Olga Ban«.

Zadnja brigada je bila v Čepiču 35 dni in je v tem času dosegla zelo velike uspehe. Žene so pomagale pri raznih poljskih delih, sadile in okopavale krompir, papriko in druge poljske pridelke. Pri tem so napravile 9181 ur.

Žene so še za razna druga dela prispevale 1640 delovnih ur. Na čast rojstnega dne maršala Tita so napravile 300 prostovoljnih ur.

Poleg rednega dela niso zanemarjale kulturno-prosvetnega razvedrila. Skrbele so za politično vzgojo brigadirk, a tudi za zabavo, saj so osnovale v tem kratkem času celo svojo igralsko skupino, pevski zbor, vsak dan pa so brale tudi časopis in seznanjale žene z vsakdanjimi dogodki.

Zaradi uspehov, ki jih je dosegla, je bila brigada »Olga Ban« proglašena za udarno.

Frontovci Jelenja so s prostovoljnim delom popravili cesto

V nedeljo je sodelovalo pri prostovoljnem delu 152 članov Ljudske fronte mestnega ljudskega odbora Dolnje Jelenje. Popravljali so cesto Jelenje-Cavlje in pri tem napravili 760 prostovoljnih ur. Popravili so 3 km poti. Poleg tega so s kamioni in vozmi navozili tudi 178 kub. m raznega materiala. V prihodnjih tednih bodo pri popravljanju te ceste pomagali tudi frontovci iz Cernik-Cavle, Grobnika in Jelenja, dokler jo ne bodo popolnoma popravili.

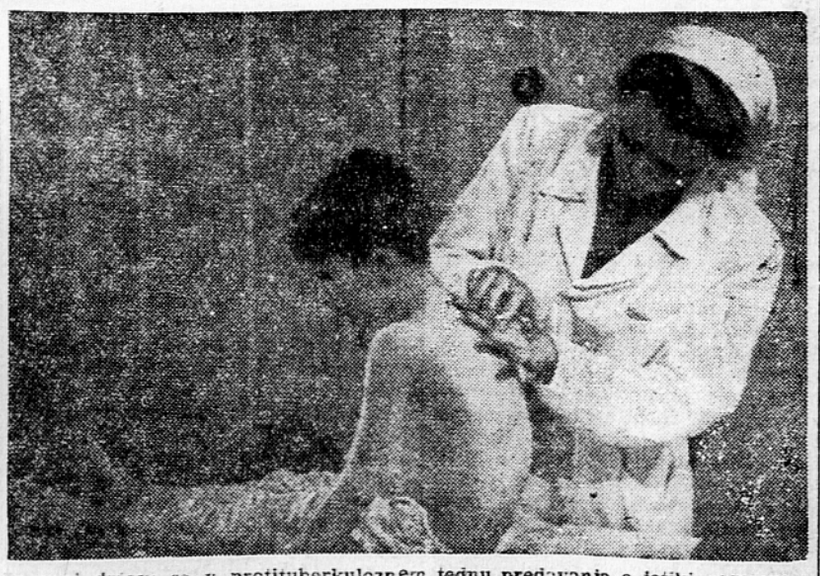

Po vsej državi so v protituberkuloznem tednu predavanja o jetiki, razstave in razni seminarji za aktiviste, ki bodo v borbi proti jetiki pomagali zdravnikom in ljudski oblasti. Na sliki je pregled mladincev.

Brigadirji, v bitki za gozdarski plan Fronte ne smemo več zamuditi niti ene ure!

Ljubljana, 2. junija.

Že po prvem tednu velike gozdarske akcije, ki jo je organizirala Osvobodilna fronta po vsej Sloveniji, kaže, da bo pomoč Fronte našemu celotnemu gozdarskemu planu prav izdatna. V gozdovih dela že 183 frontnih gozdarskih brigad z 22.185 brigadirji. Iz mnogih okrajev, kjer še niso izpolnili svojih planov zbiranja frontovcev, pa bodo te dni prišle na delo še nove brigade. Ta velikanska armada frontovcev, organiziranih v brigade, čete in desetine, mora v čim krajšem času izpolniti velik gozdarski plan Fronte. Ob rojstnem dnevu maršala Tita so se brigade zavezale, da bodo z delom pohitele in da se ne vrnejo iz gozdov, dokler postavljenega plana v celoti ne izpolnijo.

Pregled dosedanjega dela vseh brigad kaže, da smo posekali in izdelali že precej lesa. Nekatere brigade se celo že odlikujejo z visoko delovno storilnostjo in stalno presegajo norme. Treba je za dosedanje obdobje ugotoviti, da je šlo precej delovnega časa v izgubo in v izpolnjevanju frontnega gozdarskega plana še nismo dosegli pričakovanega odstotka. Prav občutno pa smo zaostali s spravilom in prevozom lesa s sečišč do kamionskih cest.

Ta splošna ugotovitev nam veleva, da bo treba takoj zaostriti borbo za izpolnjevanje plana, borbo za proizvodnjo, spravilo in prevoz lesa. Prav vse sile bo treba takoj vreči v proizvodnjo in poskrbeti za točnejšo evidenco kot je bila doslej, ko ni bilo mogoče dobiti iz poročil niti približno jasne slike, koliko brigadirjev sploh dela v proizvodnji. Po vseh evidenčnih linijah drži, da je v brigadah 22.185 brigadirjev, medtem pa si poročila o številu brigadirjev v proizvodnji silno nasprotujejo. Po eni evidenčni liniji dela v proizvodnji 18.000 brigadirjev, po drugi pa 13.000. O tem, kje so in kaj delajo ostali tisoči brigadirjev, pa dosedanja evidenca ne ve povedati. To kričečo pomanjkljivost morajo gozdna gospodarstva in frontni štabi nemudoma popraviti in poskrbeti za točno evidenco. V hudi in odločilni bitki je treba vedeti za vsakega borca, kje je in kaj dela, da bo čimprej in čimveč doprinesel k zmagi!

Dosedanje izgube delovnega časa je seveda v precejšnji meri krivo deževje, kar je treba šteti med objektivne razloge. Na drugi strani pa kajpada tudi drži, da se je organizacijsko naša borba za plan nekoliko raztegnila v širino in zaradi tega nujno izgubila proizvodno ostrino in udarnost. Samoposebi je umljivo, da potrebujemo v tej veliki bitki za gozdarski plan Fronte kar najboljšo organizacijo, vendar pa pri tem niti za hip ne smemo izgubiti izpred oči cilja in namena te organizacije, t. j. izpolnitev gozdarskega plana, torej sečnjo, izdelavo in spravilo.

V naši veliki akciji je treba sedaj takoj preiti iz širine v globino, v direkten napad. Brez obotavljanja je treba vse sile usmeriti v proizvodnjo, v borbo za celotni plan, za plan brigad, čet in desetin. Vsak brigadir mora torej točno poznati plan brigade in plan svoje desetine, ker se bo edino v tem primeru jasno in zavestno pognal v bitko, ker bo vedel, kaj in koliko mora narediti. Da bo to čimprej dosegel, ne bo štedil sil in se oziral na delovni čas! Tako bodo brigadirji sami poskrbeli, da ne bo izgubljena in zapravljena niti ena delovna ura. Pač pa si bodo zavestno prizadevali, da izkoristijo vse okoliščine in ves možni čas za poostreno bitko za plan.

Ker kaže dosedanja evidenca neverjetno velik »razhod« v številu brigadirjev, ki niso v proizvodnji, morajo brigadni štabi poskrbeti, da se število neproduktivne sile skrči na najnujnejši minimum. Kadar se razvname bitka za proizvodni plan na ostrino, je pač jasno, da je treba čete z neproduktivnega dela takoj odpoklicati in vreči v bitko za proizvodnjo!

Po nekaterih brigadah se opaža, da imajo še vedno preveč brigadirjev na neproduktivnih postojankah. Preveč ljudi je po štabih, po kuhinjah, po intendanturah itd. Tu je treba število skrčiti na najnujnejše. Nikjer naj se ne zgodi več primer, kakor je bil nekaj časa v brigadi Podstoržičem, ko se je samo v kuhinji dobesedno gnetlo 16 ljudi! Tako razkošje in tratenje delovne sile ni samo udarec proti planu, ampak hkrati tudi slabo vpliva na vso brigado, krha delovno disciplino in vzbuja spogledovanje. Na drugi strani pa poglejmo Vojkove brigade v Grčaricah, kjer je n. pr. v III. brigadi, ki šteje 123 ljudi, samo 5 brigadirjev zaposlenih z neproduktivnim delom. Pa je kljub temu v brigadi red, dobra preskrba, lepo in bogato notranje življenje, hkrati pa proizvodni uspeh nad normo in pravično priborjena prehodna zastava Izvršnega odbora OF Slovenije!

Stabi brigad morajo povsod v prvi vrsti omogočiti vsem desetinam in brigadirjem, da bodo lahko izkoristili čim več časa za proizvodnjo. Če so delovna mesta, torej sečišča, tako oddaljena od taborišča, da bi zaradi prehrane trpel delovni čas, je treba kuhinje približati delovnim skupinam, ne pa oportunistično zaradi kosila držati delovni čas na 6 ali 8 ur. Brigadirjem je treba dati možnost, da svojo borbo za proizvodni plan tudi časovno vsak dan bolj potegnejo na 10 ali 12 ur ali pa še delj, kakor se pač čutijo fizično krepke. Kmečki človek že po svoji naravi rad potegne z delom, da ga čimprej opravi. Vsaki desetini je treba torej dati možnost, da čimbolj razvije svojo delovno borbenost. Napak pa je tako, kakor imajo n. pr. v brigadi, ki dela na Kolovcu pri Kamniku, kjer prehrane ne organizirajo tako, da bi lahko brigadirji potegnili z delovnim časom čez 8 ur, ampak zapravljajo s hojo dragoceni delovni čas. Poleg teh praktičnih stvari, ki se jih da povsod izvesti, pa je treba v brigadah sploh razvijati in krepiti smisel in navdušenje za čim daljši delovni dan. Ostro prikazovanje vsakodnevnih planskih nalog in dobro organizirano borbeno tekmovanje bo brezdvomno prineslo lepe uspehe.

Tudi proti deževnim nalivom se da najti zdravilo, da ne bodo desetine zaradi kratkotrajnih nalivov zapuščale delovnih mest in potem po pol dneva neproduktivno izgubile v taborišču. Na delovnih mestih se da brez posebnega truda postaviti popolnoma preprosta zavetišča proti nalivu, par kolov in čeznje smrekovega lubja, pa se brigadirji med nalivom lahko zatečejo pod streho, po nalivu pa mirno nadaljujejo z delom. Koliko sto in tisoč delovnih produktivnih ur si lahko pridobimo z nekaj strehami iz lubja!

Ker nam je dosedanje deževje pogoltnilo precej delovnega časa, je treba kajpada do skrajnosti tembolj izkoristiti lepo vreme, ne glede na to, če bi bila to prav nedelja. Kadar je lepo vreme, takrat je treba potegniti proizvodnjo z vso silo, pa četudi bi bil takrat v načrtu študij ali kaj podobnega iz notranjega življenja brigade. Proizvodnji se mora vse umakniti, saj bomo lahko ob deževnem vremenu dohiteli študij, razgovore in zabavo! V ostri borbi za plan se ni obirati in ogledovati, treba je biti gibčen in se ravnati po okoliščinah tako, da ne bomo po nepotrebnem izgubili niti dneva, niti ure za proizvodnjo. Naše brigade vodijo hkrati z borbo za proizvodni plan borbo za čas! Tega se morajo zavedati prav vsi štabi brigad, gozdna gospodarstva, gozdne uprave ter frontni štabi.

V kranjskem okraju je opaziti po nekaterih brigadah (Drulovka, Podbrezje itd.), da brigadni štabi ne znajo brigadirjem prikazati bistvenega pomena delovne discipline, ampak dopuščajo, da odhajajo brigadirji ponoči, zlasti pa ob nedeljah domov in se šele v ponedeljek vračajo na delo. To so seveda za proizvodnjo izgubljeni dnevi in ure. Preprosto pa se da ljudem dopovedati: čim manj se bomo sprehajali, tem prej bomo izpolnili plan in svoje naloge, tem prej bo dosežena velika zmaga naše Fronte!

V Dobrunjah in Zadvoru so že organizirali medsebojno pomoč pri opravljanju poljskih del

Mnogi vaščani iz Dobrunj in Zadvora v okraju Ljubljana - okolica so odšli v frontne gozdarske brigade na Mokrc in Turjak. Vaščani, ki so ostali doma, so se še bolj marljivo lotili dela, vendar pa na kmetijah nekaterih brigadirjev ne bodo zmogli domači vseh poljskih del. Tem kmetijam je priskočila na pomoč vaška Fronta. Začela je sistematično reševati vse težave, ki so nastopile zaradi odhoda brigadirjev v gozdove. Vaščani bodo skupno pomagali opraviti poljska dela kmetijam, kjer so pomoči potrebni.

30. maja so člani Fronte obeh vasi na množičnem sestanku sklenili formirati delovne brigade, ki bodo enkrat tedensko delale na teh kmetijah. Tisti kmetje, ki imajo živino, pa bodo vozili seno s travnikov. V tej akciji bodo tudi vse kosilnice, kar jih imajo vaščani. Vsi kmetje, ki imajo kosilnice, jih bodo po svoji košnji posodili drugim kmetijam. Vaška Fronta pa bo prosila za kosilnice tudi kmete iz Polja.

Vsaka brigada bo imela od 4 do 10 ljudi. Fronta bo organizirala brigado koscev, AFZ žensko brigado za pletje njiv. Mladina, ki se je pokazala najbolj požrtvovalno, pa bo organizirala štiri brigade za okopavanje krompirja in drugih poljskih kultur. V mladinskih brigadah bodo sodelovali tudi pionirji najvišjih razredov sedemletke v Dobrunjah.

Kmetom bodo pomagali tudi delavci in s tem ponovno dokazali povezanost med delavcem in kmetom. Sindikat papirnice v Vevčah bo organiziral več brigad, katere bodo strokovno vodili kmetje. Delavske brigade bodo delale ob nedeljah.

Na frontni konferenci so vaščani izvolili komisijo, ki je še tisti dan naredila načrt dela za brigade. Zaenkrat bodo brigade delale na petih kmetijah, kjer je delo najbolj zastalo.

Prve akcije so se začele že takoj drugi dan po vaškem sestanku. 1. junija je okopavala mladinska brigada s 7 mladinci, ženska brigada pa je plela.

Tako si vaščani Dobrunj in Zadvora v mesecu gozdarstva medsebojno pomagajo pri vseh poljskih delih, ki jih bodo kljub odsotnosti brigadirjev opravili pravočasno. Vsi travniki bodo pokošeni, njive bodo oplete in krompir bo okopan. Ko se bodo vrnili brigadirji iz gozdov, bodo lahko s ponosom dejali: »Dobro so se odrezali naši ljudje. Delali so na polju tako korajžno, kakor smo mi korajžno sekali les. Izpolnili smo plan gozdarstva in kmetijstva!«

Ker je iz Zadvora odšlo v gozdove več ljudi, kakor iz Dobrunj, bodo Dobrunjčani šli včasih delati tudi v Zadvor. Tako se bosta obe vasi še bolj povezali in v tovarištvu in slogi odločno korakali v socializem.

Brigada „Staneta Rozmana“ je v sedmih dneh posekala 1800 m³ lesa

Očrnelo, zanemarjeno zidovje roške žage je dobilo v zadnjih dneh novo lice, njeno pusto in prazno okolico so oživeli frontovci iz kočevskih vasi in ribniške doline. 137 brigadirjev frontne brigade Staneta Rozmana je obnovilo požgano poslopje ter ga spravilo pod novo streho; v njem so si uredili kuhinjo, okoli nje pa postavili mize in klopi. Brigadirjem je pač treba priznati, da so si svoje bivališče vzorno uredili. Domislili so si prav vsega. Organizirali so si svojo trafiko, v njej lahko kupiš pisemski papir in tobak. Žlice in ves drobni kuhinjski pribor so si izdelali sami, kuhinji pa dodali hladilnico za meso. Sodovina v hrambi ter okusna in raznolična hrana razkrinkuje laž, ki so jo po dolini širili naši sovražniki, češ: »Ne hodi v brigado, tam te bo od lakote hudič pobral.«

Poglejmo še na grafikon proizvodnje! Črta neposredno raste. 1800 m³ lesa je brigada posekala in obdelala v teh svojih prvih sedmih dneh. In ko so za rojstni dan maršala Tita napovedali brigadirji tekmovanje vsem brigadam, se je učinek dela še povečal. Sedaj kljub slabemu vremenu presegajo normo za 1—2 %.

Največje uspehe dosegata III. in IV. četa, med njima je huda borba za prehodno zastavico. Ima jo III. četa, ki je doslej posekala že 390 m³ lesa. A Pogorelčev Albin in Skrabčeva Katica, ki lupi in žaga »za tri«, zatrjujeta: »Tudi v našo četrto četo bo priromala zastavica, si jo bomo že znali priboriti.«

V brigadi se razvija kulturno življenje. Na deski si poleg dobro urejevanega stenčasa delajo družbo »Frontni brigadir« in »Slovenski poročevalec«. Ko se zvečeri, se zbero okrog tabornega ognja brigadirji in razpredati se začne pomenek o delavnih izkušnjah in uspehih tistega dne, o novicah v naši deželi in drugod po svetu. V teh dneh pa si brigadirji smejočih oči priklicujejo v spomin obisk dramatske skupine iz Kočevja, ki jim je uprizorila veselo Gogoljevo »Ženitev«, pa gostovanje »Jožeta Moškriča« iz Ljubljane.

Pogreb v Skočiviru ubitih borcev naše armade

Titov Veles, 1. jun. (Tanjug). Posmrtne ostanke v vasi Skočiviru padlih pripadnikov Jugoslovanske armade so prepeljali danes s kamionom v Titov Veles.

Nad 6000 prebivalcev in enote garnizije so izkazali zadnjo čast nedolžnim žrtvam monarhofašističnega izzivanja. V imenu jugoslovanske armade se je poslovil od padlih čuvarjev naše meje podpolkovnik Veljko Kadijevič, v imenu vlade LR Makedonije pa Diniče Zografski, predsednik komisije za zunanjo trgovino vlade LR Makedonije. Sekretar mestnega komiteja KP Makedonije Dimče Penev je govoril v imenu prebivalstva Titovega Velesa.

Po poslovilnih govorih je kamion s posmrtnimi ostanki vojaka Mata Stefanca in podporočnika Radovana Mandiča nadaljeval pot proti Skoplju, truplo vojaka Rista Aleksijevskega, čigar starši žive v Titovem Velesu, pa so pokopali na krajevnem pokopališču. V velikem sprevodu je sodelovalo več tisoč prebivalcev Velesa, skupno s četo Jugoslovanske armade.

Kongres voj. invalidov Bosne in Hercegovine

V dvorani fizkulturnega doma v Sarajevu se je pričel v sredo II. kongres Zveze vojnih vojaških invalidov LR Bosne in Hercegovine. Poleg delegatov vseh invalidskih organizacij so navzoči na kongresu člani Politbiroja CK KP Bosne in Hercegovine, predstavniki Glavnega odbora Zveze vojnih vojaških invalidov Jugoslavije, JA, množičnih organizacij in drugih.

Konferenca Sveta ministrov za zunanje zadeve

Razpravljanje o Berlinu in denarnem vprašanju

Višinski zahteva vzpostavitev skupnega vojaškega poveljstva

Pariz, 1. junija. Na današnji seji Sveta ministrov za zunanje zadeve, ki ji je predsedoval francoski zunanji minister Robert Schuman, so začeli razpravljati o drugi točki dnevnega reda: Berlin in denarno vprašanje.

Prvi je govoril ameriški zunanji minister Dean Acheson, ki je izjavil, da se ameriška delegacija v načelu strinja z združitvijo vseh štirih sektorjev Berlina, kakor tudi z vzpostavitvijo četvernega nadzorstva, vendar bi bilo potrebno poprej razpravljati o nekaterih točkah. Po njegovem mnenju je treba upoštevati tri vrste vprašanj: 1. Vprašanja, ki bodo prepuščena četvernemu nadzorstvu. 2. Vprašanja, ki bodo prepuščena poveljnikom posameznih sektorjev. 3. Vprašanja, ki bodo prepuščena berlinskemu občinskemu svetu. Vsa ta vprašanja je treba proučiti s praktičnega stališča, predvsem pa je treba izvesti organizacijo občine in volitve.

Francoski zunanji minister Schuman je poudaril, da je berlinsko vprašanje samo ob sebi različno od vprašanja Nemčije in je predlagal, naj se najprej prouči vprašanje vzpostavitve skupnega poveljstva, pri čemer naj se določi, kako naj bi se v tem organizmu izvajalo pravilo soglasnosti, nadalje volitve v Berlinu in denarno vprašanje.

Angleški zunanji minister Bevin je izjavil, da sprejme načelo četvernega nadzorstva v Berlinu s pogojem, da se omeji izvajanje načela o soglasju. Tekoča vprašanja naj bi urejeval občinski svet.

Sovjetski zunanji minister Andrej Višinski je izrazil svoje zadovoljstvo, da so ostali trije zunanji ministri sprejeli načelo četvernega nadzorstva, nakar je pripomnil, da je najprej potrebno vzpostaviti v Berlinu skupno zavezniško poveljstvo. Višinski se je izrekel proti zahtevi zunanjih ministrov zahodnih velesil, da naj bi se znova proučilo vprašanje soglasnosti.

Namestniki štirih ministrov za zunanje zadeve, ki bi morali predložiti praški konferenci poročilo o dosedanjem uspehu pogajanj za pripravo mirovne pogodbe z Avstrijo, se niso mogli zediniti o obliki poročila, ker so se pojavila glede na člen 35 (nemška imovina) različna gledanja. Tako bodo ameriški, britanski in francoski delegati predložili skupno, sovjetski pomočnik zunanjega ministra pa svoje poročilo.

Zahteve bivših borcev Francije

Pariz, 2. junija (Tanjug) Glavni odbor Zveze bivših borcev Francije je poslal v imenu 2,500.000 svojih članov Svetu ministrov za zunanje zadeve v Parizu resolucijo, v kateri se izreka proti vsakršnemu načrtu za oživitev napadalne Nemčije. V resoluciji zahtevajo internacionalizacijo Porurja in protestirajo proti obnavljanju močne Nemčije z veliko industrijsko in vojaško zmogljivostjo. Francoska vlada se ne sme odpovedati pravicam, ki bi Franciji zajamčile njeno varnost in reparacije. Zveza bivših borcev Francije zahteva nadalje, naj se vsem državam, ki so se vojskovale proti Hitlerjevi Nemčiji, omogoči sodelovanje pri pripravah za sklenitev mirovne pogodbe.

Pobegli narodni izdajalci in špijoni so zakulisni voditelji SDZ v Trstu

Postojna, 2. junija.

Sinoči je bila pred okrožnim sodiščem zaključena javna razprava proti obt. Magazinović Hrvoju, advokatskemu pripravniku iz Beograda, Turku Antonu, kmetu, kovaču in bivšemu gostilničarju iz Sv. Križa pri Sežani, in Magazinović Zorki, gospodinji iz Banja Luke.

Obt. Magazinović Hrvoj je po prečitanju obtožnice izjavil, da popolnoma prizna svojo krivdo. Pred sodiščem je nato potrdil, na je od 1935. leta bil v Splitu organizator in propagandist fašističnega Ljotičevega »Zbora«, od 1940. leta pa banovinski sekretar »Zbora« v Banja Luki. Od začetka okupacije je bil vodilni ljotičevski funkcionar v Beogradu in v raznih krajih Srbije, namestnik voditelja ljotičevske mladine, pisec propagandnih člankov v okupatorskem časopisju in oficir zloglasnega Ljotičevega »Srbskega prostovoljnega korpusa«.

S tem korpusom je konec 1944. leta prišel v Slovensko Primorje, bil v Ilirski Bistrici in Postojni, nazadnje pa v Trstu, vodil radiooddaje na postaji »Rački«, ki so jo srbskim kvislingom za propagando proti narodnoosvobodilnemu gibanju izročili nacistični okupatorji. Tik pred osvoboditvijo je obt. Magazinović pobegnil v Italijo, državna komisija za ugotavljanje zločinov okupatorjev in njihovih sodelavcev pa ga je proglasila za vojnega zločinca.

Pred sodiščem je obt. za tem priznal, da je bil v taborišču Eboli predsednik ljotičevske mladinske organizacije in preiskovalec. Povedal je, da je maja 1947. leta v to taborišče do Jaše Ljotića prišel slovenski zboraš Klembas, ki je od Ljotića zahteval nekoga za pomoč pri svojem delovanju v Trstu proti FLRJ. Klembas je Ljotiću rekel, da je v Trstu že neka skupina, ki izdaja časopis »Demokracija« in da bo z njo vzpostavil zvezo. Ljotić mu je dodelil obt. Magazinovića, ki se je v Trstu izdajal pod lažnim imenom »Sava Vujnović«. Tu je obtoženi po navodilih pobeglih narodnih izdajalcev v službi imperialistične obveščevalne službe začel posebno aktivno delovati v organizacijah, ki hočejo z nasiljem zrušiti sedanjo družbeno ureditev naše države.

V Trstu se je obtoženi povezal z inž. Sancinom Borisem, ki je edini vedel za njegovo pravo ime, ter pod psevdonimom »Godina« začel v »Demokracijo pisati članke proti FLRJ. Obt. Magazinović je izjavil, da se je pred ustanovno skupščino Slovenske demokratske zveze osnoval politični odbor, v katerem so bili: dr. Agneletto Josip, dr. Vesel Franc, dr. Agneletto Branko in emigranti dr. Drnovšek Božo, Klembas Ferdo, ki je sedaj organizacijski sekretar SDZ, inž Sancin Boris in on. Nato je dejal:

»Odločujočo besedo v pripravah na skupščino in v delu SDZ v Trstu so imeli ljudje iz političnega odbora kot svetovalci in sodelavci dr. Agneletta. To je prav za prav bil tajni odbor, ker bi njegovo javno afirmiranje moglo izzvati nerazpoloženje pri članih rednega odbora. Politični odbor je o vsakem važnejšem problemu razpravljal prej kot redni odbor in na ta način sta Agneletto in Vesel zastopala ono stališče, ki sta ga dobila v političnem odboru. Pravo vodstvo SDZ torej ni bil redni odbor, izvoljen na skupščini, ampak tajni politični odbor. Z ozirom na to, da mi kot emigrantje nismo mogli priti v javni odbor SDZ, ker bi se na ta način vsa organizacija pokazala kot emigrantska in ne bi bila toliko efektna, je dr. Agneletto vztrajal na tem, da naša imena ne pridejo v javnost.«

Tajni odbor SDZ se je kasneje razširil, nato pa se organiziral. V njem so sedaj od emigrantov: inž. Sancin, dr. Drnovšek in prof. Rudolf. Obtoženi je povedal, da je bil tudi nek skupen odbor s klerikalci, s tako imenovano »Slovensko krščansko socialno zvezo«, ki jo vodi župnik Sorli, za katerega mu je Branko Agneletto povedal, da je z njim sodeloval v imperialistični obveščevalni službi. Tej grupi po izjavi obtoženega pa tajni odbor SDZ ni posvečal nikake pozornosti, ker je številčno zelo šibka. Poleg SDZ imajo emigrantje vpliv tudi na študentski klub »Jadran« in »Slovensko kulturno matico«, ki jo vodi dr. Jež Janko. V teh društvih je večkrat »predaval« tudi obtoženi.

Obtoženi Magazinović je nato pred sodiščem razkril delovanje SDZ, ki jo vodi omenjeni tajni odbor emigrantov in tujih agentov po navodilih imperialistične obveščevalne službe in po receptu kolonialne politike imperialističnih držav.

SDZ je z raznimi načini skušala razbijati demokratično gibanje v Trstu. Na neki seji tajnega odbora SDZ je dr. Ageneletto povedal, da dr. Tončič, Ferfolja in Mihelčič nameravajo iz OF iti v SDZ. D. Tončič je smatral, da za to še ni čas, ostala dva pa sta bila že pripravljena vstopiti. Obtoženi je nato rekel, da je dr. Tončič v razgovorih z dr. Veselom smatral, da je oseba dr. Agneletta ovira za ta sporazum. Zato je poskušal organizirati posebno »Slovensko socialistično stranko.«

Dr. Agneletto je organiziral tudi nekaj ljudi v Kopru, ki so tam širili »Demokracijo« in rovarili proti OF. Na sejah tajnega odbora SDZ pa so razpravljali tudi o sodelovanju z italijansko »Giunto« in drugimi šovinističnimi strankami za skupno borbo proti demokratičnemu gibanju v Trstu, pogajanja z »Giunto« pa je vodil dr. Vesel.

Obtoženi je za tem pred sodiščem opisal, kako je z ostalimi člani tajnega odbora SDZ, posebno pa z Brankom Agnelettom konec 1947. leta sodeloval pri organiziranju tajne policijske čete. Dr. Agneletto Josip in dr. Vesel sta v ta namen šla k polkovniku Richardsonu, ki je odobril njihov načrt. Po njegovem naročilu naj bi četa imela 120 ljudi, ki bi jih financirali Američani. Ljudi za to četo so začeli nabirati iz SDZ v Trstu in Gorici ter iz emigrantskih taborišč v Italiji in Nemčiji. Obtoženi je priznal, da je zanjo predlagal štiri svoje znance in jim poslal pozive.

Policijska četa bi morala tajno vodstvo SDZ obveščati o aktivistih SIAU-ja in KP, hkrati pa s terorjem razbijati enotnost demokratične fronte. Četa bi morala biti organizirana po sistemu trojk. Ko se je Branko Agneletto konec decembra 1947. vrnil iz Rima, je obtoženemu izjavil: »Treba je samo povedati, katerega komunista je treba odstraniti, pa bo odstranjen. Imamo že dve trojki, ki aktivno delata. Važnejše funkcionarje KP v Trstu bomo odvedli v neko vilo, kjer bodo kot talci, hkrati pa bodo morali dati podatke o delu KP.« Za šefa te policijske čete so predlagali Antosijevića Edvarda, ki je hkrati eksponent Glušičevega obveščevalnega centra in član ameriške policije.

Razbijanje Osvobodilne fronte pa je SDZ hotela prenesti tudi na Slovensko Koroško, kamor je hotel iti dr. Vesel Franc s Fleibanom. Ker pa je tedaj Brankno Agneletto šel v Salzburg k špijonu Glušiču in v Innsbruck k eksponentom »kraljevskega komiteja«, se je v Celovcu sestal z dr. Čuježem, bivšim belogardističnim oficirjem. Dogovorila sta se o zamenjavanju »Demokracije« in »Koroške kronike« ter razpravljala o možnostih organiziranja SDZ na Slovenskem Koroškem.

O Branku Agnelettu je obt. Magazinović dejal, da je že prej delal za tujo obveščevalno službo, sedaj pa da je v Trstu eksponent Glušićevega špijonskega centra 101. Pri njem je obtoženi videl tudi »Matjažev glas«, ki mu ga pošilja Glušič, da ga Agneletto Branko nato iz Trsta ilegalno razpečava v Jugoslavijo. Obtoženi je nato izjavil:

»Ko je Branko Agneletto nekoč ogledoval prostore, ki so bili dodeljeni za tiskarno »Demokracije«, mi je pri slučajnem srečanju zaupal, da bo ameriški urad za propagando kril del stroškov. Vsota bi približno znašala 250.000 lir. Ob drugi priložnosti mi je rekel, da se je razgovarjal s predsednikom neke ameriške humanitarne ustanove, ki mu je dejal, da bi bili oni pripravljeni finančno podpreti SDZ. Obtoženi je pristavil, da članstvo SDZ ni poznalo delovanja Branka Agneletta.

SDZ je poleg obljub in denarne pomoči od tujih obveščevalnih centrov dobila tudi monopol nad slovenskim šolstvom v Trstu. Obtoženi je izpovedal: »Dr. Ježu je SDZ izposlovala mesto šefa prosvetnega odbora na AMG. Jež je sedaj urednik »Demokracije«.

Obtoženi Magazinović je za tem priznal, da je bil tudi sam aktiven v špijonskem delovanju proti FLRJ. »Nekega dne sta prišla k meni emigrant Slamič Ljubo in Kostenapfel Anton in mi predložila seznam ljudi iz Gorice, ki aktivno delajo v obveščevalni službi in pripadajo »ravnogorski komandi« v Parizu. Grupa je imela naziv št. 501.« Obtoženi je to grupo povezal z Brankom Agnelettom, ki še sedaj dela z njo za tajni odbor SDZ in Glušičev špijonski center. Nadalje je obtoženi pred sodiščem priznal, da je organiziral špijonske kanale v Jugoslavijo in obveščevalna poročila politične, gospodarske in vojaške vsebine pošiljal bivšemu kralju Petru, Konstantinu Fotiču v Ameriko in Jaši Ljotiču v Nemčijo. Pri svojem špijonskem delovanju pa je bil povezan tudi z oficirji imperialistične obveščevalne službe v Trstu, ki jim je predlagal tudi načrt za ilegalno pošiljanje diverzantskih in obveščevalnih trojk v Jugoslavijo.

O navodilih, ki jih je obtoženi dobival, je pred sodiščem izjavil: »Jaša Ljotič in drugi so mi večkrat pisali, naj čimdlje ostanem v Trstu. Pri tem so zmerom naglašali pomen Trsta kot važne točke na meji Jugoslavije, kjer so zelo ugodne možnosti za špijonsko in propagandno delo proti Jugoslaviji, kakor tudi za ilegalno pošiljanje ljudi v državo. Predpostavljene sem vedno obveščeval, da so za tako delo v Trstu dobri pogoji. Prav tako je ugodna okolnost za naše delo obstoj SDZ, ki nam daje zatočišče in podporo v naših akcijah.«

Na koncu zaslišanja je obt. Magazinović priznal, da se je poleg špijonaže ukvarjal tudi s sabotažnimi akcijami. Izpovedal je, da je v Trstu s Cosič Duškom v ležaje jugoslovanskih tovornih vagonov sipal pesek in zemljo, da so se vnemale osi. Priznal je tudi, da je sodeloval pri poskusih ilegalnega pobega svoje žene iz naše države.

Za njim je bil zaslišan obt. Turk Anton, ki je priznal, da je sprejemal ilegalne oborožene kurirje SDZ. Nato je obt. Magazinović Zorka priznala, da je poskusila ilegalno prekoračiti državno mejo. Po govoru javnega tožilca, branilca in zaključne besede obtoženih je sodišče zvečer izreklo naslednjo sodbo:

Magazinović Hrvoj je obsojen na 20 let odvzema prostosti s prisilnim delom in na 5 let izgube državljanskih pravic, Turk Anton na 6 mesecev odvzema prostosti in zaplembo premoženja, Magazinović Zorka pa pogojno na 6 mesecev.

Pogajanja med cerkvijo in državo na Češkoslovaškem

Praga, 1. jun. (CTK). Časopis »Gazeta katoliškega duhovništva«, ki ga izdaja ministrstvo za prosveto ČSR, poroča o razgovorih, ki so bili med cerkvijo in državo v Češkoslovaški, in pravi, da je bila Ljudska fronta Čehov in Slovakov kljub sovražnim izjavam visokih cerkvenih dostojanstvenikov, pripravljena rešiti vsa sporna vprašanja v popolnem soglasju z interesi rimskokatoliške cerkve. Med razgovori z episkopatom je bila Ljudska fronta celo pripravljena privoliti v poseben zakon, po katerem bi bile cerkvene šole izvzete iz zakona o splošnem šolskem pouku, ki določa, da so vse šole v državni upravi. V tem smislu je bil izdelan že tudi zakonski načrt, kakor tudi načrt, po katerem bi morala država kriti gmotne izdatke za cerkve in plače rimsko-katoliškim duhovnikom; še več, povišala bi jim celo plače, — Prav tako so bili razgovori o izdajanju cerkvenih časopisov. Toda kljub tej popustljivosti Ljudske fronte so cerkveni predstavniki po vatikanski intervenciji prekinili razgovore.

Borba za delo in kruh v Italiji

Veleposestniki v Apuliji so sprejeli zahteve kmetijskih delavcev

Rim, 2. jun. (Tanjug). Italijanski kmetijski delavci, ki vztrajajo v splošni stavki že 15 dni, so izvojevali veliko zmago. Prisilili so namreč nad 3000 veleposestnikov v Apuliji in na Siciliji, da so sprejeli vse njihove zahteve. Zaradi delavske enotnosti in bližnje žetve so začeli številni veleposestniki neposredne razgovore z delavci in sklenili nove kolektivne pogodbe, ki med drugim določajo znatno višje mezde. Zaradi prvega prebitja fronte veleposestnikov se je nad 300.000 mezdnih delavcev in naspolovinarjev vrnilo na delo.

V drugih krajih se splošna stavka nadaljuje kljub policijskim preganjanjem. V splošno stavko je stopilo tudi nad 350.000 gradbenih delavcev, ki zahtevajo višje mezde. Stavko so razglasili tudi vsi nameščenci državne blagajne, ki so že tretjič v zadnjih 14 dneh ustavili delo v znamenje protesta, ker vlada noče odobriti višjih plač.

Pozabljivost in zloba informbirojevskih informatorjev

Po enajstmesečni praksi bi bilo kar čudno, če bi informbirojevska glasila ne izrazila tudi jugoslovansko-francoske trgovinske pogodbe za klevetanje Jugoslavije. Glasilo francoske komunistične partije »Humanité« je vest o tej pogodbi prikrojilo takole: »Francoska vlada, ki **sabotira** trgovinske pogodbe s Sovjetsko zvezo in državami ljudske demokracije, je podpisala gospodarski sporazum s Titom«.

Po objavi resolucije Informbiroja smo že neštetokrat slišali nesmiselne ugotovitve naših »kritikov«, da pomeni trgovanje naše države z zahodnimi državami nič manj kot — izdajo socializma, medtem ko hkrati druge ljudskodemokratične države lahko nemoteno trgujejo z Zahodom. Ob vesti, ki jo je v smislu informbirojevske gonje proti Jugoslaviji objavil list »Humanité«, se sprašujemo, kako so mogli uredniki tega znanega pariškega lista pozabiti na komunike mešane francosko-češkoslovaške komisije, ki je bil objavljen meseca marca v Parizu in kjer je dobesedno napisano: »Obe delegaciji (francoska in češkoslovaška; op. pis.) sta ugotovili, da je bil sporajum z dne 6. avgusta 1948 izvršen na zadovoljiv način. Zato sta se delegaciji sporazumeli, da je treba povečati dosedanji promet med obema državama, ki bosta začeli z izmenjavo tudi drugih proizvodov«.

Za nove klevete proti naši državi in državnemu vodstvu so naši »kritiki« izrabili tudi jugoslovansko-italijanski sporazum o ureditvi ribolova v Jadranskem morju. Toda značilno je, da sta bili o tem sporazumu podani dve povsem različni mnenji. Tako je italijanski list »Unita«, glasilo KP Italije, ob tej priložnosti napadel italijansko vlado, češ da je ta sporazum sklenjen na škodo italijanskih ribičev in lastnikov italijanske industrije za predelovanje rib. Ko govori list »Unita« o nedvomnih koristih Jugoslavije, se pritožuje nad prevelikimi dajatvami, ki odpadejo **na italijanske industrijce,** ker bodo morali poleg rednih taks in plač ribičem odšteti še 4 milijone lir za dovoljenje, da smejo ribariti v jugoslovanskih vodah.

Popolnoma drugače pa gleda na jugoslovansko-italijanski sporazum o ribolovu moskovski radio. V svoji oddaji dne 22. maja je radio Moskva prinesel članek z naslovom: »Tito daje koncesije Italiji«. Poleg drugega je v tem članku povedano tudi, da »se s tem dajejo koncesije italijanski kapitalistom pri čemer zadajajo sedanji jugoslovanski voditelji težak udarec jugoslovanskim ribičem, ki so jim za vojne italijanski fašisti potopili ribiške ladje in uničili mreže. Razumljivo je, da bodo dobro opremljene italijanske ribiške družbe bogato izkoristile dane koncesije«.

Govornikom radia Moskva je morda to »razumljivo«. Mi pa ne razumemo, kako da vlada v glavah informbirojevskih »kritikov« takšna zmeda.

Novo ministrstvo v ZSSR

Moskva, 2. jun. (Tass). Prezidij Vrhovnega sovjeta ZSSR je izdal odlok o ustanovitvi vsezveznega ministrstva za razvoj mest. To ministrstvo je ustanovljeno zaradi potrebe, da država zagotovi vodstvo v planiranju graditve hiš in uporabi napredne tehnike za njihov razvoj.

Za novega ministra je bil imenovan Konstantin Sokolov, dosedanji minister industrije strojev za graditev cest.

Vedno večji izvoz Poljske v kapitalistične dežele

Varšava, 2. junija. (Tanjug). Po uradnih podatkih izvaža Poljska vedno več perutnine in jajc v Anglijo in druge kapitalistične države. Od skupnega lanskega izvoza jajc je šlo v Anglijo 58.7 %, v druge kapitalistične dežele 22.8 % na Češkoslovaško pa 18.5 %. Poljska je nadalje lani dobavila Angliji 4000 ton, Nemčiji pa 600 ton perutnine.

V splošnem se občuti na poljskih tržiščih precejšnje pomanjkanje jajc, govedine in svinjskega mesa, vendar Poljska ne glede na to izvoz svojih živil stalno povišuje.

Drugi kongres poljskih sindikatov

Varšava, 2. jun. V Varšavi se je pričel drugi kongres Zveze sindikatov Poljske. Na kongresu bodo med drugim razpravljali o vprašanju aktivizacije vseh sil za izpolnitev 6-letnega plana in mobilizacije delavskega razreda za nadaljnjo učvrstitev politične strukture države ter okrepitve sodelovanja med poljskimi sindikati in Svetovno sindikalno federacijo.

William Forster - Hoffmanov naslednik

Washington, 1. junija. (Tanjug). Vestnik ameriškega zunanjega ministrstva poroča, da je predsednik Truman imenoval Williama Forsterja za namestnika administratorja Marshallovega načrta. Forster je predstavnik korporacije jeklarske industrije »Steel Product«, katere predsednik je bil do novembra 1946.

Trgovinska pogajanja med zahodno in vzhodno Nemčijo

Berlin, 2. junija. Načelnik odseka za zunanjo trgovino sovjetske cone Nemčije je sporočil, da se bodo trgovinska pogajanja med predstavniki Sovjetske cone in triconijo začela takoj, čim bodo sestavljeni seznami proizvodov za zamenjavo. Komisije za sestavo teh seznamov so bile že imenovane.

Uspešne operacije grške demokratične vojske pri Potomu na Gramosu

Atene, 1. jun. Radijska postaja Svobodne Grčije poroča, da so enote oficirske šole pri vrhovnem štabu demokratične armade ob podpori enot sedme divizije in 108. brigade dne 30. maja po 11 urnih silovitih borbah zasedle monarhofašistične utrdbe pri Patonu na Gramosu. Po prvih poročilih so imeli monarhofašisti nad 400 mrtvih, ranjenih in ujetih.

Vrhovni štab demokratične armade je ob tej zmagi čestital vsem vojakom in oficirjem, ki so se udeležili borb pri Patomu.

Fašisti napadli in ranili Eugenia Laurentija

Trst, 2. junija. Po snočnjem volivnem zborovanju Slovansko-italijanske ljudske fronte v Ljudskem vrtu so fašistični razgrajači divjaško napadli skupino pristašev Ljudske fronte, med njimi tudi nosilca kandidatne liste Slovansko-italijanske ljudske fronte Eugenia Laurentija, navalili nanj in ga ranili do krvi. Napadalci so bili povečini pristaši »Movimenta sociale Italiano« in »Blocco italiano«. Napadalcem so se pridružili tudi Vidalijevi razdiralci delavske enotnosti.

Zdravnik dr. Petek odpuščen iz službe

Celovec, 2. jun. (Tanjug). Avstrijske oblasti so v svoji gonji proti koroškim Slovencem odpustile iz službe slovenskega zdravnika dr. Franca Petka, sina Franca Petka, predsednika OF za Slovensko Koroško. Dr. Franc Petek, ki je bil od l. 1946 nameščen v neki javni bolnišnici v Celovcu, je delal več ko eno leto popolnoma brezplačno. Medtem ko bolniška uprava odpušča edinega slovenskega zdravnika, pa sprejema v službo kot zdravnike številne naciste. To je nov očiten primer za to, kakšno svobodo uživajo koroški Slovenci na Koroškem.

DRUŠTVO ZA KULTURNO SODELOVANJE SLOVENIJE Z ZSSR IN SLOVANSKI KOMITE SLOVENIJE vabita

NA PROSLAVO 150 LETNICE PUŠKINOVEGA ROJSTVA

v torek 7. junija ob 20. v Mladinski dvorani.

Predaval bo tov. **Mile Klopčič**, Puškinove pesmi bodo recitirali člani ljubljanske Drame: **Mila Saričeva, Slavko Jan** in **Stane Sever.**

KULTURNI PREGLED

Hamlet v filmu

»Edin zadovoljiv način dojeti vse, kar je hotel Shakespeare povedati s svojim Hamletom, je iti v gledališče in slediti celi igri. «
(Laurence Olivier »The Film Hamlet«.

Po filmih »Bežno srečanje«, »Velika pričakovanja« in »Oliver Twist« smo gledali četrti višek povojne angleške filmske kulture. Shakespearjevega »Hamleta« na filmskem platnu. Angleškega režiserja Laurencea Oliviera poskus ni nov. Že pionir francoskega filma Georges Méliès je snemal Hamleta — prizor v katerem nastopi Duh — 1907. leta; svoj filmski debut je prestala v vlogi Hamleta slavna igralka Sarah Bernhardt, z njim so se poskušali kasneje n. pr. spet Francozi (1910 in 1911), Rusi (1912), Angleži (1913), ob istem času Italijani in 1920 so ga snemali po stari danski legendi o princesi Hamlet, ki se je iz političnih razlogov izdajala za moža, Nemci, s slavno dansko igralko Asto Nielsen v glavni vlogi.

»Hamlet« je »najbolj odrskega pisatelja« Shakespearja »najbolj odrsko« delo. Počemu se tedaj vračajo filmski ljudje od Mélièsa do Olivierja k poskusom, prikazati »Hamleta« na platnu?

Za čas prvotnega odnosa do filma je to razumljivo. Francoza Mélièsa je v »Hamletu« zanimal samo pošasten, grozljiv prizor, v katerem nastopa duh Hamletovega očeta; posnel ga je, da bi uveljavil spet eno izmed svojih filmskih ukan (trikov). Sarah Bernhardt in Asta Nielsen sta si izbrali vlogi Hamleta, »ki tri in pol stoletja mika vse igralce na svetu,« da bi v njej blestel njun talent in razne filmske proizvodnje so segale po veliki tragediji, ker je bilo nemogoče iz nje izluščiti napeto, mistično kriminalno storijo z duhovi, umori in dvoboji.

Kakšen odnos pa je imel do filmske interpretacije »Hamleta« eden izmed največjih sodobnih angleških gledaliških in filmskih umetnikov Laurence Olivier?

V svoji knjigi »The Film Hamlet« iskreno opredeljuje možnosti svoje naloge in ocenjuje svoj uspeh: »Mislim, da primerjava Shakespearjeve igre s filmom Hamlet vodi na stranpot... V naši uprizoritvi tragedije, ko nam je bilo do tega, da bi film trajal dve in pol uri, ne pa štiri, kolikor traja gledališka predstava, smo delali tako, da bi iz obširnega izvirnika sestavili novo, enotno tragedijo... V Hamletu je toliko biserov in biserčkov, da ni mogoče igre črtati, ne da bi se jih mnogo izgubilo. Poleg drugih oseb, ki igrajo v Hamletu pomembne vloge, smo docela črtali vloge Rozenkranca in Gildensterna ter Fortinbrasa. To je radikalni način prireditve in zato je ta način mnogo večji poseg kot pa sestavljanje zgoščenega izvlečka igre; mislim, da je treba na film o Hamletu gledati bolj kakor na esej o Hamletu, kot pa na skrajšano filmsko verzijo klasikove drame...«

Angleški umetniki so se tedaj zavedali, da Shakespearjevega »Hamleta« ne morejo ponazoriti v filmu in gledalca vnaprej opozarjajo, da v kinu ne bo videl Shakespearjevega dela, marveč neke vrste filmsko študijo o veliki tragediji. Počemu so se kljub temu lotili poskusa, preoblikovati veličastno odrsko delo besede v filmski svet slike, kaj so nam z »esejem o Hamletu« hoteli povedati?

Svojemu filmu za moto govori Laurence Olivier besede: »To je tragedija človeka, ki se ni mogel odločiti.« Svoj idejni odnos do »Hamleta« bolj podrobno razčlenja v omenjeni knjigi: »...Takoj ob začetku smo se odločili, da bodo dekoracije abstraktne, kar ustreza mojemu nazoru o nadčasovnosti Hamleta. Kostume sem si zamišljal nekako tako, kakor si jih zamišlja otrok. Kralj in kraljica naj bi izgledala zares kraljevsko, toda taka, kakršna sta na kvartah... Čas, v katerem se tragedija odigrava, je nekje in kadar koli v minulih časih...« S temi ugotovitvami je Olivier drugič, to pot ne le formalno, marveč načelno opredelil svoj odnos do tragedije in zožil pojmovanje brezmejnih razsežnosti Shakespearjevega dela na osebno problematiko »človeka, ki se ne more odločiti« ter ga povzdignil v umišljeni svet zunaj časa in kraja.

Mar to v filmu vobče ustreza resnici?

Olivierov Hamlet najprej sluti, da se je zgodil zločin, ko pa to zagotovo izve, z razumno vztrajnostjo pripravlja zadnji obračun z morilcem svojega očeta. V ničemer ne kaže, da bi bil žrtev svojih slutenj, ali preglobokih razmišljanj, nasprotno, vse uravnava zavestno in odločno: o pravem času izve skrit za stebrom za nakane, ki jih kujejo proti njemu; z nekaj spretnimi vprašanji ter pogledi spozna, da prisluškujeta njegovemu pogovoru z Ofelijo njen oče Polonij in kralj; med dvobojem opazi, da je Laertov meč netopljen. In končno, ne obožuje ga samo Ofelija, marveč tudi njegova mati, ki ga po razgovoru v spalnici uboga in zavrže »njega slabši del« ter nazdnje ne izpije zastrupljenega vina po naključju — kakor je bilo to doslej v navadi pri odrskih uprizoritvah — marveč zato, da bi sinu rešila življenje...

Olivierov Hamlet je tedaj odločen junak, kakršne vobče poznamo s filmskega platna. O njem pravi R. A. Fowler v svojih »Zapiskih o Hamletu«, da je »podoben Peer Gyntu: razmišljati, želeti, hoteti, toda tudi — uresničiti.«

Vso svojo odločnost, ves svoj razum pa junak Hamlet uporabi v to, da maščuje očetovo smrt, da reši svoj osebni problem. Nikjer ni čutiti misli o Hamletu, ki se preko svoje osebne zgodbe bori proti »morju zla«, za obči napredek in srečo človeštva, za velike vzore genija Renesanse Shakespearja. Angleškim umetnikom je tak odnos do Hamleta tuj, saj pravi Olivier na nekem mestu v svoji knjigi še naslednje: »...Mogoče, da je bil Hamlet prvi pacifist, mogoče da ima dr. Jones prav v svoji diagnozi Edipovega kompleksa, mogoče, da so vsi drugi Hamletovi kompleksi, ki mu jih prisojajo pravilni — mogoče, da je samo preveč premišljal — če je namreč človek, ki preveč misli...«

Ustrezno takemu idejnemu odnosu do Shakespearjevega Hamleta so iz filma izčrtane posamezne osebe in prizori, medtem ko so v »filmskem eseju« kljub časovni stiski, o katerih govori režiser, ostali dolgi prizori temačnih psihodnikov, stopnišč, velikanskih stebrov, prostranih dvoran in strmoglavih višin ter so v podrobnosti prikazane scene umora, dvoboja in pošastnega Duha.

Počemu angleški umetniki tako prikazujejo Hamleta? — R. A. Fowler pravi: »Shakespearja bere in gleda v Angliji zelo malo ljudi.« Po njegovem mnenju je temu krivo časopisje in nadaljuje: »Prav isti časopisi sedaj vsak dan hvalijo Shakespearja (ki so mu napravili toliko hudega) in prav tako film o Hamletu. Sicer pa bi bilo Shakespearju prav vse eno, kaj govore, ker je preziral filistre in že v njegovem času so hodili ljudje gledat njegova dela predvsem zaradi igre Richarda Burbadgea, ki je bil ob svojem času najboljši tolmač Shakespearja. Do današnjega dne se to ni nič spremenilo. Gledalci pojdejo, da bodo videli Laurencea Oliviera...« — Režiser Olivier pa je zapisal: »... Verjamem in upam, da je naš Hamlet sprejemljiv tudi za tiste, ki se bojijo Shakespearja. Naša zgodba o Hamletu je živa in zapreprašča...«

Tako je tedaj angleškim umetnikom zadoščal dve in polurni »esej o Hamletu« (čeprav filmi v dveh delih niso redka izjema) in namenjen »tudi tistim, ki se bojijo Shakespearja«, je zgolj »tragedija o človeku, ki se ne more odločiti«, mogoče celo zgodba o junaku pacifistu ter o junaku, obremenjenem z vsakovrstnimi kompleksi, ki mu jih nalaga sodobna meščanska psihologija. Tak Hamlet je »tistim«, to je buržoazni publiki, tembolj pogodu, ker je celo brez edine šibke strani te idejne razlage, namreč brez neodločnosti, in tako v celoti ustreza meščanskemu okusu in pojmom o filmskem junaku.

Olivierov Hamlet, ki se mota okoli svoje osebne zgodbe, tedaj ni »tragedija o človeku, ki se ne nekje in kadar koli v minulih časih ne more odločiti«, marveč je tipičen odsev odnosa sodobne angleške buržoazne družbe do Shakespearja in posebej do filmske kulture.

Ustrezno Olivierovemu idejnemu odn-

Pomembne reforme v prometu blaga za široko potrošnjo

Težave in motnje v preskrbi z blagom za široko potrošnjo so bile zadnja leta v precejšnji meri posledica napak v distribuciji (razdeljevanju) blaga. Blago pogosto ni prišlo tja, kjer je bilo najbolj potrebno oziroma ni prišlo v takih količinah, ki bi bile v skladu s kupno močjo, ali pa ni prišlo v zahtevanem asortimentu oziroma primerni kakovosti. Pogosto se je tudi dogajalo, da je blago zastajalo pri proizvajalcu ali na poti do potrošnika.

Stalno naraščanje naše proizvodnje nam je letos omogočilo marsikaj spremeniti v mehanizmu našega planskega gospodarstva, naše proizvodnje in njenih komercialnih organov. Povečana proizvodnja je omogočila ponovno zvišati količine zagotovljene preskrbe, hkrati pa tudi prilagoditi način razdeljevanja blaga našim potrebam in dati trgovini možnost vplivati na proizvodnjo. Prejšnji sistem, ki je slonel na podrobno izdelanih razdelilnikih, ni upošteval resničnih potreb potrošnje in je vrhu tega omogočal industrijskim skladiščem, ki so po teh razdelilnikih oddajala blago trgovski mreži, da so vsilila po asortimentu neustrezno ali slabo blago detajlni trgovini, ki ni imela možnosti izbirati blago po potrebah in okusu potrošnikov. Ti distribucijski plani s točnimi razdelilniki so otežkočali, da bi potrošnja vplivala na proizvodnjo. To je bila po večini šablonska delitev po nekakšnih ključih, bolj ali manj po številu prebivalcev, kar je največkrat povzročilo neenakomerno preskrbljenost in neupoštevanje specifičnih potreb in okusa. Zato so prihajale določene vrste blaga v kraje, kjer po tistem blagu ni bilo posebnega povpraševanja, ni pa bilo takega blaga v krajih, kjer je bila potreba po tem blagu največja.

Borba za asortiment in kakovost

Pomanjkanje vpliva potrošnje na proizvodnjo je imelo za posledico, da so prihajale n. pr. nekatere vrste bombažnega blaga na trg v precejšnjih količinah (na primer spodnje perilo), hkrati pa je bilo občutno pomanjkanje drugih vrst bombažnega blaga (n. pr. robci, blago za posteljnino, blago za podlago itd.). Imelo je za posledico, da so nekatere tovarne izdelovale blago v vzorcih, ki nikakor niso ustrezali okusu potrošnikov. Industrija je sama kontrolirala kakovost in dajala v promet tudi slabo blago ter s tem dajala potuho površni izdelavi.

V okviru splošnih navodil zveznega trgovinskega ministrstva za odpravo teh slabosti v trgovini, ki so bila izdana na podlagi resolucije II. plenuma Centralnega komiteja KPJ, je bilo v Sloveniji letos ustanovljenih pod operativno-upravnim vodstvom glavne direkcije trg. podjetij LRS pet grosističnih podjetij z določenim številom skladišč v glavnih potrošnih središčih, in sicer kot glavnih posrednikov med proizvodnjo in trgovsko mrežo. Težišče novega načina planiranja, sklepanja pogodb in dirigiranja blaga je poudarjeno predvsem v načelu, da je treba že v proizvodnji blaga za široko potrošnjo do največje mere upoštevati zahteve, potrebe in želje potrošnikov.

Eno od teh petih podjetij je n. pr. republiško podjetje Tekstil-Obutev, ki na podlagi kontingentov ter zbranih potreb in želja sklepa pogodbe s proizvodnimi podjetji in opravlja v interesu potrošnikov kontrolo glede asortimenta in kakovosti ter zavrača neustrezajoče blago. Ob upoštevanju zbranih potreb trgovske mreže izdela specifikacije ne le po količinah, marveč tudi po asortimentu kakovosti, barvi in vzorcih, v konfekcioniranih predmetih, pa tudi po velikosti. Na ta način bo preprečeno, da bi prišlo na trg neustrezajoče blago in se tudi ne bo več dogajalo, da bi bili v trgovinah na prodaj le čevlji posameznih najmanjših ali največjih številk. Na podlagi tako sestavljenih specifikacij sklepa potem to podjetje pogodbe z industrijskimi podjetji za vso trgovsko mrežo. Nekatere podjetja, ki so imela doslej v mislih le količinsko izpolnjevanje plana, so se sprva upirala novemu načinu sklepanja pogodb, prišlo je tudi do ostrih nasprotij in je morala v posameznih primerih stvar reševati državna arbitraža. Toda to so le začetne težave novega sistema, ki se hitro uveljavlja.

Novi način distribucije sloni na načelu, da detajlistično trgovsko podjetje svobodno izbira blago pri grosističnem podjetju v okviru določenega točkovnega fonda ozir. določene vrednosti blaga za vezano trgovino. Ta prosta izbira je seveda pri bolj kritičnih predmetih omejena v določenih okvirih, sicer pa lahko detajlistično trgovsko podjetje kupi, kar hoče in ni dolžno prevzeti nobeno blago.

Inventura, ki je bila v maloprodajni mreži izvršena 31. marca glede zalog blaga za garantirano preskrbo, preračunanih v točke, je omogočila tudi kontrolo, da se v posameznih trgovinah neracionalno ne kopiči blago, ki se težko proda, kar je v večini primerov posledica slabega asortimenta, nepoznavanja potreb potrošnikov pa tudi posledica dosedanjega načina distribucije. Da pridejo potrebe potrošnikov v celoti do veljave, je zvezno trgovinsko ministrstvo še odredilo, da morajo detajlistična trgovska podjetja in okrajne zveze kmetijskih zadrug poslati grosističnim podjetjem podrobna pismena naročila, da bo grosistično podjetje bolje poučeno o potrebah potrošnikov in da bo lahko s pogodbami zagotovilo čim popolnejši asortiment.

Precenjevanje distribucijskih planov je glavni vir slabosti naše trgovine

Pomembne spremembe so bile v tej zvezi izvršene tudi v načinu planiranja distribucije blaga. Resolucija II. plenuma CK KPJ ugotavlja, da je največja ovira za napredek kvalitete in asortimenta proizvodov kakor tudi za razvoj socialistične trgovine in za nadaljnjo normalizacijo gospodarskega življenja vztrajanje pri metodah distribucijskih planov v tistih področjih planskega razdeljevanja, kjer je glede na napredek proizvodnje mogoče nadomestiti metodo distribucijskih planov s socialistično prosto prodajo na podlagi ravnotežja med blagovnimi in kupnimi fondi in z dirigiranjem blaga.

V izvajanju te resolucije je zvezni trgovinski minister izdal ob koncu marca odločbo, po kateri se blago, ki je določeno samo za prosto prodajo glede načina naročanja, deli v tri skupine. Blago prve skupine se popolnoma prosto prodaja od proizvajalca do potrošnika in se ne razdeljuje (trgovine ga lahko naročajo brez kakršnih koli dispozicij). Blago druge skupine se plansko razdeljuje samo do ljudskih republik, proizvajalci pa lahko v mejah določenih kontingentov za posamezne republike prosto sprejemajo naročila detajlističnih trgovinskih podjetij. Blago tretje skupine pa se v okviru republiških kontingentov dirigira v posamezna potrošna območja, pogodbe pa sklepa republiško grosistično podjetje. Razen tega je prosto naročanje tistih predmetov lokalne proizvodnje, ki niso zajeti v splošni distribucijski plan (proizvodnje po planu 2).

Za blago, ki se prodaja v zagotovljeni preskrbi in v vezani trgovini, kakor tudi v prosti prodaji, so bili doslej posameznim republikam določeni letni kontingenti za široko potrošnjo, in sicer posebej za zagotovljeno preskrbo, za vezano trgovino in za prosto prodajo, republike pa so enako razdeljevale kontingente na okraje. Sedaj pa določa republiško trgovinsko ministrstvo okrajem točkovni fond za zagotovljeno preskrbo in vrednostni obseg za vezano trgovino, ne dodeljuje pa posameznih vrst blaga. Pri tem se mora prvenstveno zagotoviti blago za zagotovljeno preskrbo in za vezano trgovino. Le živila za zagotovljeno preskrbo in za predmete republiške dopolnilne preskrbe (premog, drva) ter za nekatere važnejše predmete dnevne potrošnje (sol, vžigalice, tobak, petrolej) velja zaenkrat še načelo količinskega dodeljevanja, vendar se bo postopno tudi tu uvedel način prostega naročanja v skladu s splošnimi potrebami.

Kakšen pomen ima gori navedena sprememba načina razdeljevanja blaga za široko potrošnjo? Na II. plenumu CK KPJ je tov. B. Kidrič posvetil velik del svojega referata prav distribucijskim planom, kot osnovni napaki v naši trgovini in cirkulaciji potrošnega blaga, ker taki distribucijski plani niso potrebni tam, kjer je proizvodnja že dovolj visoka. Mehanizem našega planskega gospodarstva mora danes brez krčevitih vsakdanjih naporov zagotoviti, da se bo plan življenjskega standarda tako izboljšal, kakor to omogoča narasla proizvodnja in kakor to upravičeno terjajo naše delovne množice. Tov. Kidrič je dejal, da so se pri nekaterih naših gospodarskih delavcih in planerjih ohranili ostanki naziranja, da so tako imenovani distribucijski plani alfa in omega planskega gospodarstva, vrhunec socialistične planske spretnosti. Precenjevanje pomena distribucijskih planov je glavni vir slabosti naše trgovine. Prav tu moramo iskati odgovor na vprašanje, zakaj se še vedno kdaj pa kdaj pojavlja nerazumljivo pomanjkanje raznih osnovnih proizvodov in zakaj se pojavljajo začasne motnje v ravnotežju kupne moči in blagovnih fondov. Tisti, ki tako mislijo, pozabljajo, da je vir narodnega dohodka in blaginje proizvodnja in ne distribucija. Postavimo da proizvodnjo slabo planiramo da niso predvidene dejanske potrebe potrošnje. V takem primeru distribucijski plani ne morejo popraviti tega, kar je napačno postavljeno v proizvodnem planu. Tega, kar ne proizvajamo, ne more razdeliti niti najboljši planer distribucije. Težišče resnične zadostitve potreb je v planu proizvodnje.

Z distribucijskimi plani tudi ne moremo zamegliti resnice, kadar nastanejo v razdeljevanju potrošnega blaga motnje zaradi tega, ker se strogo ne držimo plana kupnih fondov in ga neupravičeno prekoračimo. V splošnem državnem planu je določena proizvodnja blaga za splošno potrošnjo v skladu s planom kupnih fondov, čigar važen sestavni del so plače. Če z neplanskim povečanjem plač dvigamo kupni fond ne da bi hkrati dvigali proizvodnjo potrošnega blaga, mora priti do neravnovesja, ki ga ne moremo odpraviti z distribucijskimi plani. Tako povečanje plač samo navidez koristi delavcem in uslužbencem, ker povzroča dviganje cen kmetijskih pridelkov na prostem trgu, povečuje zaslužek špekulantov in konec koncev škodo življenjskemu standardu prebivalstva.

Planska razdelitev blaga za široko potrošnjo mora imeti svoje izhodišče v proizvodnih planih, po drugi strani pa v planih kupnih fondov, ki morajo ustrezati proizvodnji za široko potrošnjo. Hkrati pa mora biti zagotovljeno, da bosta povpraševanje in potreba po blagu pravilno usmerila proizvodnjo, kajti ni takega planerja, ki bi bil zmožen vnaprej do vseh podrobnosti planirati razne potrebe in okuse potrošnikov. Kolikor pa je potrebno plansko dirigiranje blaga, mora to dirigiranje zagotoviti vsakdanji vpliv široke potrošnje zlasti na proizvodnjo in njene operativne plane.

Reforme v distribuciji blaga za široko potrošnjo, ki so bile izvršene na podlagi gornjih načel, bodo prišle postopno do veljave v izboljšanju naše preskrbe. Že zadnji tedne so prišle na trg velike količine blaga za prodajo na nove točke. Z novim načinom razdeljevanja je zagotovljen vpliv potrošnje na proizvodnjo. Hkrati pa gre ostra borba za disciplino glede fondov plač. Vse to bo pripomoglo k čedalje rednejši preskrbi potrošnikov. Seveda pa je tudi potrebno, da izdelano blaga ne bo zaostajalo v skladiščih naše industrije. Prav te dni je bilo ugotovljeno, da leži v republiških tekstilnih podjetjih Slovenije 2.1 milijona metrov tekstilnega blaga, večje količine pa leže gotovo tudi v zveznih tekstilnih podjetjih, vse to, čeprav še niso dobavljene vse količine tekstilnega blaga za široko potrošnjo v II. četrtletju. Tudi tako zaostajanje izgotovljenega blaga povzroča nepotrebne motnje v preskrbi. Hkrati ko obtiči blago v skladiščih, obtiči denar v svojem krogotoku pri potrošnikih, ki čakajo na to blago.

PO SLOVENIJI

KRANJ. Sindikalna podružnica tovarne »Inteks« se zaveda važnosti borbe za preobrazbo kmečkih množic, za socializacijo naše vasi. Zaveda se, da njena naloga ni samo borba za plan v tovarni, ampak pomaga tudi frontnim organizacijam na vasi. Da bi pospešili ustanavljanje kmečkih obdelovalnih zadrug, so napovedali tekmovanje v naslednjih točkah: 1. Katera sindikalna podružnica bo največ pomagala frontnim organizacijam na vasi pri ustanavljanju obdelovalnih zadrug. 2. Katera sindikalna podružnica bo za okrepitev sodelovanja med delavci in kmeti imela največ dobrih kulturnih prireditev na vasi. 3. Katera sindikalna podružnica bo največ pomagala zadrugam pri popravljanju strojev in orodja. 4. Katera podružnica bo dala največ pomoči obdelovalnim zadrugam pri organiziranju knjigovodstva in evidence. Sindikalna podružnica tovarne »Inteks« se zavezuje, da bo težišče svojega dela prenesla na vas. Visoko in tam skušala doseči kar najboljše uspehe.

TRBOVLJE. Iz Trbovelj in Hrastnika je v petek dne 20. maja odšla brigada trontovcev v Mozirske planine, da pomaga pri izpolnjevanju gozdarskega plana. V brigadi so se zbrali najboljši frontovci, ki so odhajali z zavestjo, da je potrebno izpolniti planske naloge v gozdarstvu prav tako kakor v ostali industriji. Iz trboveljskega okraja sta bili formirani dve brigadi, od katerih dela ena v Mozirskih planinah, druga pa v gozdovih blizu Radeč.

ZAGORJE. Zagorska mladina je bila letos precej razgibana. Pri tem se posebno odlikuje terenski aktiv ZMS v Lokah - Kisovcu, ki je že 3. maja letos napovedal enomesečno tekmovanje ostalim aktivom LMS v Zagorju. Uspeh tekmovanja se je pokazal v tem, da je terenski aktiv LMS v Lokah - Kisovcu napravil do 21. maja 1055 prostovoljnih ur na raznih delovnih področjih, predvsem na rudniški ekonomiji Dolsko. S tem je prekoračil obveznost za 255 ur. Ostali aktivi so napravili po nepopolnih podatkih 1465 ur. Vsi mladinski aktivi skupaj po 2520 ur. Poleg prostovoljnega dela so vsi aktivi znatno izboljšali delovno disciplino, razvili prav živahno agitacijo za pridobivanje novih članov ter se intenzivno posvetili delu na kulturno-prosvetnem polju.

CERKNICA. Cerknica z okolico, Begunje in Grahovo so kraji, kjer so zelo dobri pogoji za nadaljnji razvoj kmetijstva. Vendar v tem predelu socialistične preobrazbe našega podeželja ne gre v smeri, ki jo je nakazala naša Partija. Na tem področju bi bilo mogoče že letos spomladi ustanoviti več kmečkih obdelovalnih zadrug, če bi krajevni partijski in frontni aktivi posvečali nekoliko več pozornosti temu vprašanju. Na raznih sestankih sicer mnogo razpravljajo o ustanavljanju in razvoju obdelovalnih zadrug, naredili pa so zelo malo. Ko so bile v februarju, marcu in aprilu sektorske in krajevne konference, je bilo iz poročil jasno razvidno, da je bil teren razgiban. Kmečke množice so bile pripravljene stopiti v zadrugo, toda premajhna delavnost posameznih aktivistov je bila vzrok, da je ostalo samo pri besedah. Bili so primeri, ko bi dober zgled posameznih aktivistov omogočil ustanovitev zadruge. Ker se bo že v prihodnjem mesecu pričelo spravljanje prvega sena, si je treba že sedaj pogovoriti s kmeti, ki nameravajo jeseni v zadrugo, naj to store že sedaj, da bi se pridelki že sedaj skupaj pospravili. S pritegnitvijo naprednih kmetov je možno obstoječe ekonomije preosnovati v zadrugo.

IDRIJA. V teh pomladnih mesecih se pripravljamo v idrijskem okraju na festival ljudske prosvete. Več kot polovica vasi našega okraja hoče sodelovati. Vadijo se v petju, godbi, dramatiki, baletu. Tekmovalo bo okoli 20 igralskih družin, večinoma s sodobnimi igrami.

TEMNICA. Temeljni kamen kmečke obdelovalne zadruge v Temnici je postavljen; ustanovljena je trijndvajseta kmečka obdelovalna zadruga v goriškem okraju in prva na področju Krasa. V zadrugo se je prijavilo 9 pridnih in delovnih kmetov z vsem svojim premoženjem in inventarjem. Med prvimi se je javil Franc Rogelja, za njim pa takoj tajnik KLO Danilo Stepančič. Vse skupaj imamo sedaj 53 ha skupnega zemljišča, od tega 7 ha orne zemlje in 3 ha travnikov ostalo pa so bolji in slabši pašniki. Vse to so zadružniki doslej že pridno obdelali. Temeljni kamen socializma v Temnici je bil s tem postavljen. Vsi so prepričani, da bodo v zadrugo pritegnili še več članov, da bo zadruga čim bolje napredovala.

SEŽANA. Osvoboditev Slovenskega Primorja in končna priključitev je odprla pot k boljšemu življenju ter seznanila kmeta s stvarmi, ki so mu bile še neznane in ki se predvsem nanašajo na temeljito preobrazbo našega kmetijstva. Začetni koraki so bili težki in naporni, danes pa so uspehi že vidni. Razmeroma v kratkem času je bilo v sežanskem okraju ustanovljenih 14 kmečko-obdelovalnih zadrug ter 12 ekonomij s skupno površino 1580 ha zemlje. Zadružna misel je ponekod že globoko prodrla v miselnost kmeta, vendar pa bo ponekod treba še precej političnega dela. V sežanskem okraju so vsi pogoji, da se v letu 1949. ustanovijo nove kmečko-obdelovalne zadruge. Gabrovica, Kubed, Truške, Zabavlje, Hrpelje-Kozina, Gor. Branica, Komen, Trsek, Lokev, Divača, Črni Kal, Črnotiče, Mihele, Nasire in Tomaj naj bodo za zgled, kako se gradi socializem. Kmetje iz sežanskega okraja bodo morali na podlagi uspehov prvih kmečko-obdelovalnih zadrug še globlje zaorati.

Edvard Gregorin

Igralec E. Gregorin bo slavil 25 letnico svojega umetniškega delovanja. Proslava bo 5. junija v Operi.

Edvard Gregorin se je rodil 1897. leta v Vnanjih Goricah pri Brezovici. Ko je dovršil tretji razred domače osnovne šole, so ga starši poslali v Ljubljano. Tam je dokončal četrti razred, nato pa se je vpisal na klasično, tedaj po večini nemško gimnazijo. Kot drugošolec je napisal »Požigalca«, igrokaz v treh dejanjih, ki je doživel premiero na študentovem domu v Goricah, v četrti gimnaziji je pod profesorjem Adolfom Robido predaval o zgodovini slovenske gledališke umetnosti, v višji šoli igral in režiral na Brezovici ter že kot dijak začel brati strokovno gledališko literaturo, delati na izreki, mimiki in kretnjah in izrabljati sleherno priliko, da si pridobi čim več teoretičnega in praktičnega gledališkega znanja.

Med prvo svetovno vojno je bil mobiliziran, proti koncu vojne pa je bil angažiran v Ljubljani. Brez oklevanja so mu takoj zaupali večje vloge. Prvič je nastopil 8. decembra 1918 v vlogi dr Venclja v Jurčič- Govekarjevem »Desetem bratu«. Odslej je igral skozi vso sezono. Igral je tudi na prvi predstavi v novoodprtem dramskem gledališču (6. febr. 1919). Naslednje leto je prebil v Mariboru, potem pa se je spet vrnil v Ljubljano, kjer je takoj dobil prve vloge. Obiskoval je obenem Dramatično šolo, v počitnicah pa odhajal na študij v tujino (Monakovo, Dunaj, Leipzig, Praga).

Velik vzpon pomeni za Gregorina enoletni študij v Berlinu (1930-31), kjer se je vpisal na Gledališki znanstveni institut berlinske univerze. Poslušal je profesorje Petersena, dr. Hagemana, Fischela, dr. Dracha in druge. Obiskoval je berlinsko gledališče, kjer je videl Mossija, Bassermanna, Wegenerja, Georgeja, Bergnerjevo in druge znamenite umetnike. Nazaj grede je ostal dva meseca v Pragi in študiral praška gledališča. Vsa ta velika doživetja pa mu niso mogla izbrisati iz spomina mogočnega igralskega izraza Hudožestvenikov, ki jih je v sezoni 1922—23 gledal v Ljubljani. V Berlinu je bil hkrati učenec Reinhardtove gledališke šole in jemal privatne ure pri režiserju Državnega gledališča Lindbergu. Pri njem je študiral predvsem Hamleta. Po preteku študijskega dopusta se je Gregorin vrnil v Ljubljano, kjer vseskozi do danes zvesto služi naši gledališki umetnosti.

Kot vesten igralec nikoli ni odklanjal dodeljenih vlog, pa naj so mu »ležale« ali ne. Igral je vse: mladeniče in starce, kmečke tipe in gosposke ljudi, grde in blage značaje. Vsake vloge se je oprijel z vso ljubeznijo.

Gregorin ves živi za svojo igralsko umetnost. Vendar še vedno najde dovolj časa, da pomaga tudi podeželskim gledališčem z nasveti, predavanji in režijami. Vesel povojnega dviga dragega mu domačega gledališča veruje v svojo umetnost in v veliko bodočnost Slovenskega narodnega gledališča.

Razpored prostovoljne gozdarske akcije v nedeljo 5. junija

Delovno mesto	Stev. prostov.	Prostovoljce organizira:
PROMET Z LESOM:		
Smartno ob Paki	25	OOOF Šoštanj
Dolsko z. p. Laze	100	MOOF Ljubljana
Dragomer	20	MOOF Ljubljana
Vrhnika	40	MOOF Ljubljana
Celje	20	MOOF Celje
St. Ilj	12	MOOF Celje
Ponikva	15	MOOF Celje
Lasko	20	MOOF Celje
Dobje	15	MOOF Celje
Loka pri Zusmu	8	MOOF Celje
Planina	12	MOOF Celje
Ribnica	22	MOOF Ljubljana
Zlebič	50	MOOF Ljubljana
Ortnek	10	MOOF Ljubljana
Stara cerkev	50	MOOF Ljubljana
Sevnica	7	OOOF Krško
Videm	10	OOOF Krško
Brezice	10	OOOF Krško
Kranj	20	OOOF Kranj
Škofja Loka	30	OOOF Kranj
Kamnik	70	MOOF Ljubljana
Jarše	25	MOOF Ljubljana
Domžale	70	MOOF Ljubljana
Prevalje	100	OOOF Dravograd
Maribor	60	MOOF Maribor
Sv. Lucija	12	OOOF Tolmin
Slovenske Konjice	60	OOOF Poljčane
Novo mesto	50	OOOF Novo mesto
Velika Loka	24	OOOF Novo mesto
Crnomelj	80	OOOF Crnomelj
Trebnje	34	OOOF Trebnje
Murska Sobota	35	OOOF Murska Sobota
Gornja Radgona	15	OOOF Radgona
St. Peter na Krasu	11	OOOF Postojna
Jesenice (Kop. Jasna)	154	OOOF Jesenice
Sv. Križ	280	OOOF Jesenice
Javorniške rovte	170	OOOF Jesenice
Belo polje (Mojstrana)	191	OOOF Jesenice
Smokuška planina	285	OOOF Jesenice
Planinca (Lesce)	340	OOOF Jesenice
LESNO INDUSTRIJSKA PODJETJA:		
Ajdovščina	15	OOOF Gorica
Bohinjska Bistrica	150	OOOF Jesenice
Soteska	80	OOOF Jesenice
Bohinjska Bela	75	OOOF Jesenice
Recica	90	OOOF Jesenice
Gorjana	80	OOOF Jesenice
Jesenice	30	OOOF Jesenice
Lancovo pri Radovljici	25	OOOF Jesenice
Spodnja Hudinja	40	MOOF Celje
Teharje	20	MOOF Celje
St. Jurij	20	OOOF Celje okolica
Poljčane	20	OOOF Poljčane
Cerknica	150	MOO Ljubljana
Verd	50	MOO Ljubljana
Logatec	80	MOO Ljubljana
Planina	40	MOO Ljubljana
Drava	15	MOOF Maribor
Ptuj	30	OOOF Ptuj
Slovenska Bistrica	20	OOOF Poljčane
Slovenske Konjice	12	OOOF Poljčane
Nazarje	50	OOOF Šoštanj
Smartno ob Paki	16	OOOF Šoštanj
Postojna	30	OOOF Postojna
Beljsko	50	OOOF Postojna
Prestranek	50	OOOF Postojna
Krapina	10	OOOF Postojna
Ortnek	20	OOOF Kočevje
Ribnica	50	MOOF Ljubljana
Kočevje	50	MOOF Ljubljana
Sevnica	50	OOOF Krško
Slovec pri Krškem	50	OOOF Krško
Straža	50	OOOF Novo mesto
Soteska	50	OOOF Novo mesto
Radomlje	20	OOOF Kamnik
Stahovica	20	OOOF Kamnik
Breg	40	OOOF Ljubljana okolica
Preserje pri Borovnici	10	OOOF Ljubljana okolica
Zagorica	10	OOOF Ljubljana okolica
Škofljica	20	OOOF Ljubljana okolica
Podvelka	30	MOOF Maribor
Ruše	30	MOOF Maribor
Viltuš	25	MOOF Maribor
Brezno	40	MOOF Maribor
Vuzenica	25	MOOF Maribor
Vuhred	20	MOOF Maribor
Ilirska Bistrica	100	OOOF Ilirska Bistrica
Koritnica	30	OOOF Ilirska Bistrica
Bač ž. p. Il. Bistrica	50	OOOF Ilirska Bistrica
Trnovo	20	OOOF Ilirska Bistrica
St. Peter na Krasu	100	MOOF Ljubljana
Radohova vas	30	OOOF Postojna
Tržič	20	OOOF Kranj
Škofljica	20	OOOF Kranj
Kranj	30	OOOF Kranj
Preddvor	20	OOOF Kranj
Škofja Loka	50	OOOF Kranj
Slovenjgradec	50	OOOF Dravograd
GOZDNO GOSPODARSTVO:		
Pokljuka	700	OOOF Jesenice
Bohinjska Bistrica	100	OOOF Jesenice
Tržič	30	OOOF Kranj
Škofja Loka	20	OOOF Kranj
Kokra	610	OOOF Kranj
Naklo	40	OOOF Kranj
Tržič-Putrhof	1000	OOOF Kranj
Poljčane	300	OOOF Poljčane
Jurklošter	30	MOOF Celje
Štore	8	MOOF Celje
Ponikve	15	MOOF Celje
Celje	20	MOOF Celje
Straža (sobota)	150	OOOF Novo mesto
Straža (nedelja)	140	OOOF Novo mesto
Škofljica	50	MOOF Ljubljana
Grosuplje	50	MOOF Ljubljana
Medvedica ž. p Grosup.	51	MOOF Ljubljana
Litija	120	MOOF Ljubljana
Grmače ž. p. Litija	40	MOOF Ljubljana
Reka ž. p. Litija	80	MOOF Ljubljana
Slatna ž. p. Litija	40	MOOF Ljubljana
Dolga bela ž. p. Vrhnika	100	MOOF Ljubljana
Verd	40	MOOF Ljubljana
Vrhnika	70	MOOF Ljubljana
Skolivec ž. p. Vrhnika	200	MOOF Ljubljana
Kamniška Bistrica	100	OOOF Kamnik
Ribnica	150	OOOF Kamnik
Sevnica	150	MOOF Ljubljana
Ravnik ž. p. Planina	30	OOOF Krško
Postojna	35	OOOF Postojna
St. Peter na Krasu	30	OOOF Postojna
Javornik ž. p. St. Peter	15	OOOF Postojna
Rakek	20	OOOF Postojna
Ilirska Bistrica	90	OOOF Postojna
Ruše	100	OOOF Il. Bistrica
Slovenske Konjice	100	MOOF Maribor
Hoče	100	MOOF Maribor
Slovenska Bistrica	100	MOOF Maribor
Prevalje	150	OOOF Dravograd
Dravograd	40	OOOF Dravograd
Lurenica	30	OOOF Dravograd
Uhred-Vuhred	50	OOOF Dravograd
Slovenjgradec	145	OOOF Dravograd
Mislinje	80	OOOF Dravograd
Crna Bistra	40	OOOF Dravograd
Logatec	40	MOOF Ljubljana
Idrija	40	OOOF Idrija
Trnovo	50	OOOF Idrija
Gorica	60	OOOF Gorica
ZBIRNA SKLADIŠČA:		
Brezovica	100	MOOF Ljubljana
Prestranek	50	MOOF Ljubljana
Sapjane	50	OOOF Il. Bistrica
Tovarna poh. Duplica	100	MOOF Ljubljana
Kamn. Bistrica (OZKZ)	100	MOOF Ljubljana
Kamn. Bistrica (OZKZ)	50	OOOF Kamnik

Gozdne direkcije in ostala podjetja morajo v zvezi s to množično prostovoljno akcijo takoj začeti s pripravami delovnih mest, odrediti delo za planirano število prostovoljcev ter odrediti dovolj strokovnega kadra za vodstvo teh skupin. Poleg tega naj poskrbe, da bo predčasno, najbolje že v soboto, pripravljeno dovolj orodja. Ker bodo prostovoljci prihajali po razporedu največ z vlaki, naj določijo podjetja odgovorne ljudi, kateri jih bodo počakali in odpeljali na delovna mesta. Direkcija in podjetja so odgovorna za dobro organizacijo dela in za polno zaposlitev vseh prostovoljcev. Da bodo vse te priprave kakor samo delo potekalo brez težav, naj se prehodno povežejo z organizacijami OF, vse priprave pa naj predhodno dobro kontrolirajo.

Organizacije OF okraja ali mest so odgovorne, da bo plan prostovoljcev izpolnjen 100 % ter da bodo frontovci pravočasno na delovnih mestih. Vse prostovoljce je organizirati v skupino pod dobrim vodstvom. V zvezi s pripravami naj se frontne organizacije takoj povežejo s podjetji, kamor so po razporedu določeni prostovoljci.

Štab za mesec gozdarstva pri IOOF Slovenije.

* * *

Vse ljudske poslance pozivamo, da obiščejo vsaj enkrat tedensko brigade svojih okrajev, ki delajo v gozdarstvu. Razpored brigad iz poedinih okrajev je razviden iz dnevnega časopisja od 25. maja. Kje se pa brigade nahajajo, naj se predhodno informirajo na okrajnih odborih OF ali na gozdnih gospodarstvih.

Poročila o problematiki v brigadah je treba pošiljati na operativni štab pri IOOF Slovenije.

Zaradi izrednega zanimanja za dela mojstrov slovenskega impresionizma je razstava podaljšana do 5. junija 1949 — neprekličnо. — Ravnateljstvo Moderne galerije.

nosu do »Hamleta« je v filmu predvsem poudarjena formalna, oblikovna stran. Angleški umetniki bleste s svojo igro, s podajanjem verzov in s sijajnimi dognanji črno bele slike dveh razsežnosti, ki ji dajejo globino s tako imenovano globinsko lečo. Vsa njihova pozornost je posvečena veličastnim dekoracijam, nenehnemu gibanju kamere, nenavadno dolgim posnetkom in talentiranemu spajanju posameznih scen. Avtor se neprestano kosa z možnostmi gledališkega prikazovanja in v filmu poudarja predvsem tisto, česar v gledališču ni mogoče prikazati: besede, ki jih govori igralec, ponazarja slika (n. pr. umor kralja, kako pride Hamlet k Ofeliji, kako »razprostrta obleka nekaj časa jo kot vilo po vodi nese...), v znamenitem prizoru »mišolovke«, gledalec v filmu lahko istočasno opazuje, kako je kralju, kraljici, Hamletu, Horatiu in celo vsem dvorjanom, medtem ko v gledališču lahko sledi le enemu izmed njih; besede dolgih samogovorov igralec na odru mora govoriti, v filmu pa jih prikaže režiser kot misel, govori jih junakov glas v velikih posnetkih pa vidimo njegove negibne ustnice, itd.

Po formalni plati je Olivierov filmski esej o Hamletu prikaz visoke kulture angleških igralcev in manifestacija najboljših sodobnih formalnih pridobitev filma. Zaradi idealistične buržoazije ustrezne idejne interpretacije se Olivierov poskus, preoblikovati odrsko — besedno v filmsko — slikovno umetnino, zlomi že pred tehtnim reševanjem problema, prikazovati gledališka dela v filmu. Kakor koli utegnejo biti slikovne ilustracije k Shakespearjevi besedi problematične, so teatrsko igralske, režijske in specifično filmske odlike »eseja o Hamletu« izredne — in v njih je mogočna Shakespearjeva misel docela izgubljena.

*

Vprašanje angleškega filma o Hamletu pa se močno zamota pri gledalcih, ki ne razumejo angleški. Filmske slike nenehno spremlja besedilo. Gledalec mora slediti z očmi istočasno podpisanemu tekstu in sliki. Ker je besedilo zgoščeno in težko razumljivo, ne more niti v tej obliki filma razumeti, kdor ni poprej prebral Shakespearjevega dela in ga ni videl tudi v gledališču. Samo v tem primeru pa mu bo film v prid: spoznal bo raven sodobne angleške gledališke in filmske kulture — čeprav ne Shakespearjevega »Hamleta«. V nasprotnem primeru bo dobil vtis težko razumljive, gostobesedne in grozljive kriminalne storije.

Slovenski izvod filma o Hamletu je podnaslovljen z besedilom odličnega Župančičevega prevoda, ki sta ga ustrezno filmskemu eseju o Hamletu priredila E. Koritnik in B. Smolej. Blesteča Shakespearjeva — Župančičeva beseda pa se nenehno kosa s sliko in je pogosto bolj zanimiva kot dogajanja na filmskem platnu.

Tekst je točno vtisnjen in ob pravem času pada v sliko. S tem je izpolnjena dolžnost naših filmskih delavcev do sodobnega viška angleške filmske kulture, do filmskega eseja o Hamletu.

frb.

FIZKULTURA IN ŠPORT

Fizkulturni zlet v Ljubljani bo v nedeljo 5. jun.

V nedeljo 5. junija bo na telovadišču v Tivoliju velik telovadno-športni nastop, ki bo obsegal dva dela. Dopoldanski nastop bo ob 10 in bo imel naslednji spored: pozdrav zastavi, mimohod nastopajočih, proste vaje pionirjev in pionirk, štafeta pionirjev čez zapreke, proste vaje mladincev za leto 1949., štafeta dijaških ekip 4x100 m in štafeta 4x60 m dijakinje; nastop šolskih oddelkov s športnimi igrami, mladinke telovadnih društev vaje za l. 1949., vlečenje vrvi (šolske ekipe), vaje mladink strokovnih šol, rokomet, vaje za l. 1949. (članice telovadnih društev).

Popoldne bo začetek ob 15 z naslednjim sporedom: pozdrav zastavi in mimohod, nastop pionirjev (vaje, štafete), vaje s puškami (mladinci), vlečenje vrvi (fizkulturni aktivi in telovadna društva), vaje na orodju, štafeta 4 × 100 m (športna društva), proste vaje mladincev, nastop športnikov (atletika, sabljanje, boks, nastop drsalcev, strelcev in planincev), člani telovadnih društev proste vaje za l. 1949., štafeta 4 × 60 m (članice športnih društev), »Pesem brez besed« (nagrajena telovadna točka za akademije), športne igre, nastop mladink na 20 gredeh, rokomet, nastop mladink Ekonom. tehnikuma, vaje s kiji (mladinke), točka jugoslovanske armade.

V nedeljo bo kolesarsko prvenstvo v Zagrebu

V nedeljo 5. t. m. bo v Zagrebu državno cestno prvenstvo. Tekmovanja se bodo udeležili vsi najboljši kolesarji, in sicer bo zastopanih v članski skupini 14 dirkačev iz Hrvatske, 10 iz Srbije, 8 iz Slovenije ter zastopniki Partizana Bosne in Hercegovine, Makedonije in Črne gore. Tekmovanje bo s posameznim startom in bo hkrati veljalo za izbiro naših najboljših dirkačev na bližnjih nastopih v inozemstvu. Proga za člane bo dolga 200 km in bo vodila iz Zagreba do Ormoža in nazaj, mladinska proga (100 km) pa iz Zagreba do Varaždina in nazaj.

Kolesarska zveza Slovenije je določila naslednje tekmovalce: Miro Grajzer, Srečko Polak, Zdeno Usar, Adolf Godnič, Pietro Artioli in Jože Vovk (vsi Krim, Ljubljana), Ljubo Vidali, Vinko Perne, Zvone Zanoškar, Vili Valentinčič, Rado Kastelic (vsi Železničar, Ljubljana), Franc Podmilščak, Oskar Rozman, Milan Zupanič (vsi Polet, Maribor), Ivan Valant (Gregorčič, Jesenice) in Franc Arnšek (Kladivar, Celje). Vodji potovanja bosta Janko Brajnik in Jule Kačič, mehanika pa Stane Brajnik in Franc Štibernik. Odhod iz Ljubljane bo v soboto z brzovlakom ob 8.40. Tekmovalci iz Maribora in Celja se priključijo v Zidanem mostu.

ZVEZNA KOŠARKAŠKA LIGA

Crv. zvezda : Železničar 48:32

Včeraj popoldne je bila prvenstvena košarkaška tekma med ljubljanskim Železničarjem in Crveno zvezdo iz Beograda, ki je končala z zasluženo zmago gostov 48:32 (28:15).

Železničar je pokazal izredno požrtvovalno in kombinacijsko igro s čimer je presenetil številno občinstvo. Doseženi rezultat je za Ljubljančane uspeh, saj je Crvena zvezda resen kandidat za prvo mesto. Tekmo je z napakami sodil Čolović iz Beograda.

Jutri popoldne se bo Železničar pomeril z zagrebško Mladostjo. Začetek ob 18. na igrišču Ljuba Šercerja v Šiški.

Spored strelskega troboja Srbija - Hrvatska - Slovenija

Petek, 3. junija
ob 9. uri: slovesna otvoritev tekmovanja na strelišču ob Dolenjski cesti. Člani: precizno streljanje z vojaško pištolo in hitro streljanje z vojaško pištolo. — Članice: malokalibrska puška — 50 m — Mladinci: vojaška puška — 300 m.

Sobota, 4. junija:
Člani: precizna malokalibrska puška — 50 m in vojaška puška — 300 m. Ob 20.30 nočno streljanje — hitro streljanje z vojaško puško.

Nedelja, 5. junija:
Člani: hitro streljanje z vojaško puško — 300 m in precizna pištola 50 m. — Pionirji: zračna puška — 10 m.

Po končanem tekmovanju bodo na zaključnem večeru razglašeni rezultati in razdeljene nagrade

Zaključne tekme za prvenstvo v nogometu

V nedeljo je na sporedu zadnja nogometna tekma I. skupine slovenskega prvenstva:

Sobota: Železničar (Mrb) ob 15 (Dr. Tasoti).

Mladinsko prvenstvo (finale):
Rudar: Železničar (Mrb) ob 15 (Kante).
Železničar (Lj.): Korotan ob 9.30 (Belič).

*

Mladinski svet pri Nogometni zvezi Slovenije prireja nogometno prvenstvo srednjih in strokovnih šol ter šol za učence v gospodarstvu v času od 6. do 12. t. m. Prijave je treba poslati do 5. t. m. na Mladinski svet pri NZS — Tabor. V ponedeljek 6. t. m. ob 18. bo sestanek vseh fizkulturnih referentov prijavljenih moštev v prostorih NZS — Tabor.

Zanimivo nogometno srečanje bo danes ob 18 na stadionu Odreda, kjer se bosta v prijateljski tekmi pomerila Grafičar in Odred, v čigar moštvu bodo igrali Pogačnik, Repotočnik, Jež, trener Ringer in drugi. Prijatelji obeh moštev vabljeni!

*

Atletski klub SD Enotnosti. Nocoj ob 20. uri množični sestanek vseh članov kluba v Vajeniškem domu (Kersnikova ulica 4). Po sestanku predavanje s predvajanjem filma.

Motodirke v Ljubljani bodo 5. junija

V nedeljo 5. junija bodo na stadionu Železničarja v Šiški zanimive meddruštvene motodirke. Nastopili bodo dirkači iz Slovenije, Zagreba, Varaždina, Partizana in Svobodnega tržaškega ozemlja.

Prireditev organizira Avto-moto društvo Ljubljana. Priprave so v polnem teku. Treningi domačih vozačev so se že začeli.

Dnevne VESTI

Koledar

Petek, 3. junija: Zdislava, Klotilda.
Sobota, 4. junija: Dika, Frančišek, Milojko.

Spominski dnevi

3. VI. 1946. — Umrl Mihail Ivanovič Kalinin.
3. VI. 1924. — Kongres amsterdamske internacionale na Dunaju.
3. VI. 1896. — Mednarodni kongres rudarjev v Parizu.

Dežurna lekarna

Centralna lekarna, Tromostje, Trg Franceta Prešerna 5.

*

Obiščite razstavo del študentov arhitekture v Moderni galeriji od 1. do 8. junija 1949 od 8. do 18. ure. 1509-n

Komite za fizkulturo pri vladi LRS se je preselil iz dosedanjih prostorov Župančičeva ul. št. 11 v nove prostore v Župančičevi ulici št. 5-III. Telefonske zveze: centrala 36-16, predsednik 22-25.

Učenci v gospodarstvu oblačilne stroke naj pridejo v nedeljo 5. junija od 10. do 12. ure v Gasilsko ulico 17-I po kavcije in ostanek prispevkov izleta v Pulj. — Kdor ne pride, mu zapade oboje v prid LMS na šoli. — Uprava. 1516-n

ŠPZ — drevi ob 20. uri obvezna vaja za zaključno prireditev. 1523-n

Medicinci III. letnika! Drevi ob 19. uri v kemični predavalnici semestralni sestanek. Izpiti, prakse, delo. — **Grupno vodstvo LSM-a.** 1515-n

Izšla je 3. številka glasila Slovenski staro-katolik. — Uprava. 1492-n

GLEDALIŠČE

DRAMA V LJUBLJANI

Petek, 3. junija, ob **19.30: Shakespeare:** Hamlet. Abonma E.

SOBOTA, 4. junija: Zaprto.

Nedelja, 5. junija, ob 20: V opernem gledališču: Moliere-Vidmar. Šola za žene. Proslava 25letnice umetniškega dela Edvarda Gregorina. Izven.

OPOZARJANMO, da je začetek vseh predstav »Hamleta« že ob 19.30 uri.

OPERA V LJUBLJANI

Petek, 3. junija, ob 20: Hristić: Ohridska legenda. Abonma red D.

Sobota, 4. junija, ob 20: Verdi: Traviata. Abonma red B. Gostuje Ksenija Vidalijeva.

Nedelja, 5. junija, ob **14.30:** Mozart: Figarova svatba. Izven.

PREŠERNOVO GLEDALIŠČE — KRANJ

Petek, 3. junija, ob 20: Lillian Hellman: Kobilice. Gostovanje Šentjakobskega gledališča iz Ljubljane.

Sobota, 4. junija, ob 20: Lillian Hellman: Kobilice. Gostovanje Šentjakobskega gledališča iz Ljubljane.

Sobota, 4. junija, ob 20: C. Goldoni: Ribiške zdrahe. Gostovanje v Tržiču.

Nedelja, 5. junija, ob 20: C. Goldoni: Ribiške zdrahe. Gostovanje v Tržiču.

Na prvo gostovanje Šentjakobčanov v letošnji sezoni opozarjamo vse gledališke obiskovalce. Predprodaja vstopnic pri gledališki blagajni.

ŠENTPETRSKI LJUDSKI ODER
Komenskega ulica 12/I

Sobota, 4. junija, ob 20: L. Fodor: Matura.

Nedelja, 5. junija, ob 20: L. Fodor: Matura.

Predprodaja vstopnic v trafiki v Ilirski ulici 23. 1518-n

RAJONSKO LJUDSKO GLEDALIŠČE MOSTE

Sobota, 4. junija in nedeljo 5. junija ob 20: J. Aleševa: Sosedovi. Gostovanje RLG Vič. Predprodaja vstopnic v Slov. knjižnem zavodu, Zaloška cesta. 1517-n

KONCERTI

Državna glasbena šola Trbovlje priredi I. produkcijo gojencev dne 4. junija ob 7. uri zvečer v OLO dvorani. 1514-n

Mladinski mešani pevski zbor in orkester I. gimnazije v Ljubljani, Vegova ulica, priredi drevi ob 20 uri v gimnazijski telovadnici koncert, ki bo poslovilni večer letošnjih maturantov od šolskega pevskega zbora in orkestra. Vabljeni starši in svojci dijakov. — Ravnateljstvo. 1521-n

Pester večer narodnih plesov bo izvajal ansambl Narodnih igara NRS iz Beograda v ponedeljek 6. t. m. ob 20. uri v unionski dvorani. Na prireditev opozarjamo. Vstopnice od sobote dalje v Knjigarni muzikalij. 1524-n

KINO

LJUBLJANA UNION: angl. film »Hamlet« (brez tednika). Predstave ob 15., 18. in 21. — MOSKVA: sovjetski film »Narodne pesmi« in »Prvak sveta« (Nar. šahovsko prvenstvo). — SLOGA: sovjetski film »Arinka«, tednik. Predstave ob 16.15, 18.15 in 20.15. — TIVOLI: sovjetski barvni film »Starinska veseloigra«, tednik. Prestava ob 20.30. —
TRIGLAV: sovjetski film »Cirkus«, tednik. Predstava ob 20. — ŠIŠKA: jugoslovanski film »Slavica«, tednik. Predstava ob 20.
MARIBOR PARTIZAN: sovjetski film »Tahir in Zuhra«, tednik. — UDARNIK avstrijski film »Otroci Pratra«, tednik. Predstave ob 16.30, 18.30 in 20.30.
KRANJ MESTNI: nemški film »Zakon v senci«, tednik.
JESENICE MESTNI: prvi slovenski film »Na svoji zemlji«, tednik.
PTUJ: sovjetski film »Mlada garda«, I. del, tednik.

RADIO

Spored za petek

Poročila so ob 5.15, 6.20, 12.30, 14.30, 19.30 in 22.00 uri. Nato važnejše oddaje: 5.00 Pozdrav delovnim ljudem; 6.00 Jutranji koncert; 12.00 Opoldanski koncert; 13.00 Oddaja za ljudske odbore — Naloge KLO-jev v mesecu gozdarstva; 13.20 Pester spored slovenskih narodnih in umetnih pesmi. Izvajajo: Gorenjski vokalni kvartet, Dana Jarc in Avgust Stanko; 14.00 Igra Mali ansambel Radia Ljubljana p. v. Alberta Jermola; 14.15 Nekaj napevov iz operet; 15.00 Kulturni pregled; 15.10 Odlomki iz neznanih oper; 18.30 Pogovor s pionirji; 19.00 Koncert pianista Romana Klasinca. Na sporedu: Schumann in Kreisler; 19.45 Polke in valčki; 20.00 Politični komentar iz Beograda; 20.30 Poje Slovenski sindikalni kvintet. 20.50: Vilko Ukmar: Glasbeno predavanje 21.10 Popularni večerni koncert: P. I. Čajkovski; 22.30 Vedro glasbo izvajajo komorni orkestri; 23.00 Cesar Franck: Sonata za violino in klavir. Izvajata: Uroš Prevoršek in Janko Ravnik.

Priprave za stoletni jubilej železnic

Odbor za proslavo stoletnice železnic pri direkciji za eksploatacijo železnic v Ljubljani je pred kratkim že opozoril vso javnost, da pripravlja za ta redki jubilej mnogotere javne prireditve (razstavo, kulturne in fizkulturne nastope itd.), hkrati pa tudi izdajo posebnega jubilejnega zbornika, ki naj v sliki in besedi prikaže zgodovinski pomen železnice za vsestranski dvig naših narodov.

Vabilu za pomoč in sodelovanje se je že odzvalo precej sodelavcev, med njimi tudi nekteri iz neželezničarskih vrst, ki spremljajo razvoj naših železnic, toda odbor je prepričan, da je zanimivega gradiva za te namene še mnogo po vseh krogih naše javnosti. Zato se ponovno obrača do vseh, ki hranijo ali vedo za kakršno koli zgodovinsko gradivo iz dob, odkar poznamo železnico pri nas, naj ga dajo začasno na razpolago prirediteljem te proslave. Odbor za proslavo posluje na direkciji v Ljubljani in bo na vsak predlog ali obvestilo sam ukrenil nadaljnje za uporabo takega gradiva.

ODBOR ZA PROSLAVO STOLETNICE ŽELEZNIC

VREMENSKO POROČILO
hidrometeorološke službe

Stanje 2. junija: Od zapada raste močno področje visokega zračnega pritiska, ki je danes doseglo že srednjo Nemčijo, zapadno Švico in Severno Italijo. Eno področje slabega vremena se je odmaknilo proti vzhodu, drugo pa prihaja od severozapadnega Atlantika. Zaradi tega se nam bliža začasno zboljšanje vremena.

VREMENSKA NAPOVED
za petek 3. junija:

Zjutraj po dolinah in kotlinah megla, pozneje zboljšanje do spremenljive oblačnosti. Nagnenje h krajevnim ploham. Topleje.

Preskrba

DELITEV MESA
ZA LJUBLJANO - OKOLICO

Poverjeništvo trgovine in preskrbe OLO Ljubljana - okolica obvešča vse razdeljevalce mesa, da prejmejo potrošniki naslednji mesečni obrok mesa:

TD a — jam 8500 g, TD — ža 3000 g, TD — žb 3000 g, TD — a 7500 g, TD — 3000 g, TD — b 6000 g, SD — a 4500 g, SD 2500 g, LD 2200 g, Nav 1600 g, OM 1 1000 g, OM 2 1200 g, Doj 600 g, Nos 1500 g, Bol. 1500 g, Udar. 1500 g..

Tedenski obroki so pa navedeni na živilskih nakaznicah. Obračune je dostaviti 5dnevno na Upravo preskrbe.

ODDAJA ODREZKOV ZA MESEC MAJ

Poverjeništvo za trgovino in preskrbo MLO v Ljubljani poziva vse razdeljevalce racioniranih živil, **da dne 4. junija 1949.** predlože obračune in odrezke za mesec maj 1949 pristojni upravi oziroma Poverjeništvu za trgovino in preskrbo in sicer: poslovalnice Prehrane **»Prehrani«**, poslovalnice potrošniških zadrug **Zvezi potrošniških zadrug**, magazini in pekarne KLO Polje **Poverjeništvu za trgovino in preskrbo, Kresija II, soba 27,** poslovalnice Peciva **»Pecivu«**, poslovalnice Mestne klavnice **Mestni klavnici.**

Obračun in oddajo odrezkov za mesec maj je izvršiti po novih predpisih. Kolikor poslovalnice še niso prejele navodil, naj se obrnejo na svoje uprave.

SREČKE Državne razredne loterije
ZA I. RAZRED SO V PRODAJI
PREMIJA v I. RAZREDU 200.000 DIN
Žrebanje bo dne 8. junija 1949
Pohitite z nakupom!
ČETRTINKA STANE 50 DINARJEV

Šolstvo

IZREDNIM SLUŠATELJEM PRAVNE FAKULTETE

Dekanat pravne fakultete v Ljubljani sporoča, da se bo letni tečaj v smislu 7. točke »Navodila o izrednem študiranju« (Uradni list FLRJ, št. 34-1949) vršil v juniju t. l. za predmete I. letnika in za upravno pravo (splošni del), civilno pravo (obveznostno), prometno pravo I. del (III. letnik). Za druge učne predmete ne bo tečaja, ker je premalo prijavljencev. Letni tečaj o zgoraj navedenih predmetih se prične **v ponedeljek, dne 6. junija ob 10. uri dop.** Tisti, ki so se prijavili naj se zbero tedaj v fakultetni predavalnici št. 79; s seboj naj prinesejo indeks predavanj.

Obvestila

DOBAVE MAVCA

Vse vrste žganega mavca v količini najmanj 10 ton skupaj dobavljamo takoj z izvenplanskimi vagoni in plačilom penala v breme odjemalca. S planskimi vagoni pa pošiljamo najmanj 5 ton. Naročila z navedbo železniške postaje in bančne zveze pošljite na naslov: **Tvornica mavca Voljari, pošta Jajce.** 2487-I

VSEM LASTNIKOM TEKOČIH RAČUNOV IN PRORAČUNSKIH AKREDITIVOV!

Centrala Narodne banke za LR Slovenijo v Ljubljani poziva vse lastnike tekočih računov in proračunskih akreditivov, da naroče **pri pristojnem sedežu Narodne banke** najkasneje do 15. junija 1949 vse obrazce, ki jih bodo potrebovali za tromesečje julij - september t. l. za razpolaganje s tekočim računom odnosno proračunskim akreditivom. Te podatke potrebuje banka zaradi pravilnega planiranja. Pri naročanju naj komitenti upoštevajo obstoječe predpise v pogledu najmanjšega števila obrazcev, ki jih smejo naročati, naročajo pa naj le obrazce, ki jih bodo dejansko potrebovali. — Če ne bi komitenti pravočasno naročili potrebnih obrazcev, obstoja nevarnost, da obrazci ne bodo pravočasno natisnjeni.
Iz Narodne banke, centrale za LR Slovenijo v Ljubljani 2489-I

PREIMENOVANJE

Državno trgovsko podjetje za železo, tehnični material in kemične proizvode »GVOTEHEM«, Sarajevo, je na osnovi odločbe predsedstva vlade NRBiH spremenilo svoj dosedanji naziv v: **Podjetje za snabdijevanje lokalne privrede «MATERIAL — SARAJEVO«, Sarajevo.** — Tekoči račun pri Narodni banki Sarajevo št. 7-701.562. Posebni račun razlike (za izročitve po planu II) pri Narodni banki Sarajevo številka 7-804.101.

IZDAJANJE ZDRAVIL V CENTRALNI LEKARNI

Poverjeništvo za ljudsko zdravstvo MLO Ljubljana obvešča, da bo od dne 1. junija 1949 naprej sicer še vedno obdržala za vso Ljubljano permanentno službo Centralna lekarna, vendar bo **za čas nočne in nedeljske službe izdajala samo zdravila na recepte, ostala zdravila pa samo v izjemnih nujnih primerih.**

Poverjeništvo za ljudsko zdravstvo MLO Ljubljana.

OBVESTILO VSEM KOMITENTOM NARODNE BANKE FLRJ

Pozivamo vse komitente Narodne banke FLRJ, da v bodoče vse pismene reklamacije, ki jih naslavljajo na kateri koli sedež Narodne banke FLRJ, vidno označijo na sami kuverti z oznako: »Reklamacija«. Telefonske reklamacije za Narodno banko FLRJ, centralo za LRS v Ljubljani nam odslej sporočajte le na telefonsko štev. 42-11, dočim telefonske reklamacije na naše podružnice sporočajte neposredno direktorjem posameznih podružnic. Iz tajništva Narodne banke FLRJ, centrala za LRS v Ljubljani.

*

Avtobusna proga Boh. Bistrica—Zlatorog—Savica bo vzpostavljena v soboto 4. junija po objavljenem voznem redu (Putnikov »Ekspres«). Prva vožnja ob 19.10 od postaje Boh. Bistrica. Opozarjamo še na posebno vožnjo od avtobusne postaje v Ljubljani do Zlatoroga v soboto ob 15. uri. — SAP. 3493-n

Mali oglasi

ČISTILKO za nekaj ur dnevno sprejme Kolodvorska restavracija, Ljubljana. 16223-4

OSEBO, ki je pomotoma vzela dežni plašč v kavarni »Evropa« dne 1. junija od 4. do 5. ure popoldne, prosim, da ga vrne upravi kavarne. 16233-14

ZAMENJAM STANOVANJE v Beogradu za stanovanje v Ljubljani. Vidmar, Pleteršnikova 24/I. 16232-10

OSEBO, ki je pobrala v nedeljo okoli 8. ure zvečer rdečo volneno jopico na cesti od pošte do trgovine Avšič, prosim, da jo vrne proti dobri nagradi. — Požar, Sv. Petra cesta štev. 38/I. 16231-14

PODPISANA KERT MARIJA priznavam, da sem iz sovraštva pisala anonimno pismo tov. Ivanki Hamun, v katerem navajam razne klevete v pogledu nemoralnega življenja na javnih prostorih, in s tem blatim njeno čast in poštenje. Ker so te trditve o Ivanki Hamun lažnive, jih preklicujem, prosim oproščenja Ivanko Hamun in osebe, ki so omenjene v pismu, ter se zahvaljujem, da je odstopila od sodne tožbe zaradi žaljivega blatenja njene osebne časti. — Kert Marija. 16229-14

ZAMENJAMO mlade prašičke za dobro ohranjen posnemalnik in kultivator. Naslov v ogl. odd. 16230-7

TOVARIŠICA, ki je vedrila na Zaloški cesti 22, in je vzela 1. junija iz pralnice zlato urico, naj jo takoj tam vrne. 16227-14

ZAMENJAMO jugoslovanske kolesne plašče 28 1½ za enake italijanske. Eventualno tudi kupimo. Zračnice 26 1½ zamenjamo za 28 1½. Ponudbe na telef. 59-53 int. 11. 16226-7

SLABOUMNI Skobec Janez je odšel od doma in je izgubil srajco, suknjič in moško kolo. Vrnite proti nagradi na naslov Babnik Ivana, Dolnice št. 25. 16225-14

V NEDELJO 29. maja sem izgubil na poti od Posavca do Naklega listnico z denarjem in dokumenti (osebno legitimacijo OF izkaznico in knjižico kolesa). Najditelja prosim, da mi vrne dokumente, denar si lahko obdrži kot nagrado, na naslov: Sajovic Matija, Predoslje pri Kranju štev. 16. 16234-14

POŠTENEGA najditelja ženske zapestne ure Lange — Glashütte, izgubljene 31. maja od Prisojne ulice po Jegličevi do Sv. Petra, prosim, da jo proti nagradi vrne. — Bratanič, Šišenska 14. 16229-14

Umrli so:

Umrli so Bukovčanova mama **Marija Klun** iz Ribnice na Dolenjskem. Pogreb naše drage mame, stare mame in prababice bo 3. junija 1949 ob 15 v Ribnici. Žalujoči otroci z družinami.

Umrla je naša ljuba žena, mamica, sestra in teta **Malči Rajhman** rojena **Slibar.** Pogreb bo v petek 3. junija ob 4 popoldne. Žalujoče družine Rajhman, Slibar, Hočevar, Rancinger, Butinar, Valant. Bled, Radovljica, Ljubljana.

Našega dragega sina, brata, strica in svaka **Vinka Keclja** ni več. Umrl je v cvetu mladosti, star 28 let. Pokopali ga bomo v petek 3. junija ob 16 na farno pokopališče Domžale. Depala vas, Trzin, 1. junija 1949. Žalujoče rodbine Kecelj, Ložar, Breznik.

Umrl je naš zvesti sodelavec tovariš **Jernej Dolinar.** Pogreb bo 3. junija dopoldne na pokopališče Smlednik. — Pokojnika bomo ohranili v trajnem spominu. — Delavci in nameščenci Okrajnega podjetja »Ograd« Kranj.

Po mučni bolezni nas je zapustil naš predragi mož, oče in stari oče **Jože Košir,** posestnik v Mojstrani. — Pogreb bo v petek 3. junija ob 16 na pokopališče v Dovjem. Žalujoči: Cecilija, žena; Jože, Mihelca in Ana, otroci; Kristijan, brat; Cerar Peter in Ancelj Franc, zeta; Zofka, snaha; Peterček in Marjetica, vnuka, in ostalo sorodstvo.

Po hudem trpljenju je umrl naš predobri mož brat in stric **Jože Šušteršič,** bivši dolgoletni uslužbenec škofijskega ordinariata v Ljubljani. Pogreb bo v soboto 4. junija 1949 ob 9 dopoldne na pokopališče v Šmartnem pri Litiji. Žalujoča žena, sestri, nečaki in nečakinje ter ostali sorodniki.

Škofijski ordinariat v Ljubljani naznanja, da je dne 2. junija 1949 umrl v starosti 62 let **Josip Šušteršič,** dolgoletni zvesti poduradnik v škofijski pisarni. — Pogreb bo v soboto 4. junija 1949 dopoldne v Šmartnem pri Litiji. Naj počiva v miru.

Zahvale

Iskreno se zahvaljujemo vsem, ki so z nami sočustvovali, darovali cvetje in spremili na zadnji poti našega ljubega moža in ata **Ivana Riglerja.** Posebno se zahvaljujemo uslužbencem in sindikalni podružnici MG in družini Dekval. — Družina Rigler.

Vsem, ki so spremili in obdarovali z venci mojo ljubo ženo **Marijo Magdalenc** na poslednji poti, izrekamo prisrčno zahvalo. — Žalujoči mož in sorodstvo. — Rače, 26. maja 1949.

Ob težki izgubi našega ljubega, nepozabnega **Radota Jakopiča** se prisrčno zahvaljujemo vsem, ki so nam ob najtežjih dnevih stali ob strani s požrtvovalno pomočjo in tolažbo, vodstvu osnovne šole in tov. učitelju Laharnarju za iskrene poslovilne besede kakor tudi pionirju četrtega razreda Brinarju, pionirjem in pionirkam za cvetje in pesmi, železniški godbi iz Hrušice pri Jesenicah, darovalcem vencev, kakor tudi vsem tako številnim pogrebcem. — Žalujoči: oče, mati, brat in sestra ter ostalo sorodstvo. — Blejska Dobrava, 31. maja 1949. 2486-I

Seznanimo se s cestno-prometnimi predpisi

Da bi se zmanjšalo število prometnih nesreč, je objavila vlada LRS v Uradnem listu štev. 6 z dne 15. februarja 1949 novo uredbo o cestnem prometu. — Točno poznanje vzrokov, zaradi katerih se dogajajo prometne nesreče, je dolžnost vsakogar, ki se kreta v javnem prometu. Zato mora poznati tudi cestnoprometne predpise in se po njih ravnati. Statistika izkazuje namreč najmanj 80 % prometnih nesreč, ki se zgode iz nepoznanja ali neizpolnjevanja prometnih predpisov, in le 20 % takih, ki nastanejo zaradi tehničnih pomanjkljivosti ali nesrečnih slučajev.

Pri brzini, s katero se razvija sodoben cestni promet, odločuje čestokrat sekunda o življenju in smrti. Zato je potrebno, da se v taki prometni situaciji zaneseta voznik na pešca in pešec na voznika, to se prvi, da morata eden za drugega vedeti, kako se bosta kretala v prihodnjem trenutku. To je pa mogoče, če pozna vsak koristnik javnih komunikacij splošne prometne predpise, ki določajo kretanje posameznika v vsaki situaciji tako dobro, da mu preidejo tako rekoč v kri in da se ravna po njih instinktivno, namreč brez vsakega zamudnega premišljevanja. Da bi spoznala te predpise širša javnost in jih pravilno izvajala, bomo pojasnili v naslednjem posamezne točke nove uredbe.

Kdor se hoče varno kretati v javnem prometu, mora poznati veljavna prometna znamenja. V prvi vrsti so to mednarodni prometni znaki, tablice, ki stojijo ob cestah in na prostorih, kjer so potrebne, izmed katerih opozarjajo trioglate na nevarnosti, okrogle na prepovedi in predpise, štirioglate pa služijo za orientacijo. Važna za pravilno kretanje so tudi znamenja, ki jih dajejo miličniki usmerjalci prometa na križiščih in drugih prometnih ter nevarnih mestih. Vsa ta znamenja so dobro premišljena in čim enostavnejša, tako da si jih vsak človek po kratkem opazovanju ali učenju lahko zapomni ter izvaja, s čimer prispeva k svoji lastni varnosti in varnosti drugih. Ni skoro človeka, ki ne bi vedel, da moramo v Jugoslaviji voziti, jezditi, goniti in hoditi po desni strani ceste, poti ali hodnika v smeri premikanja. S tem je rečeno, da se vsak človek v prometu vključi tako rekoč v trak, ki se premika po desni strani ceste in ki zajema v podolžni smeri ceste omejen, začrtan, ozek prostor, da v svoji celoti ne ovira mimo hitečih ter skrči s tem nevarnost na najmanjšo mero. Pešec lahko hodi na cestah z dvema hodnikoma po enem ali drugem, vendar se mora držati desne strani v smeri svoje hoje. Za gonjače in pešce, ki hodijo po cestah brez hodnikov, pa je neobhodno potrebno, da se premikajo čimbolj ob desnem robu ceste že zaradi svoje lastne varnosti. Vozniki in kolesarji morajo voziti toliko bolj ob robu ceste, čim počasnejša je njihova vožnja. Sodobni promet zahteva vozila, katerim so dovoljene precejšnje brzine. Vozniki in kolesarji, ki se premikajo počasi in se ne bi držali prav desnega roba ceste, bi prehitevajoča, hitrejša vozila ovirali ter postali tem in sebi nevarni.

Povsem razumljivo je, da določa uredba o cestnem prometu prednost motornim vozilom pred drugimi vozili. Če bi se morala motorna vozila ravnati po drugih, počasnejših, bi promet zastajal. Zato je prednost za motorna vozila upravičena. Posebno pride prednost do izraza na križiščih. Reševalna, gasilska in vozila prometne NM pa nimajo samo prednosti pred vsemi drugimi vozili, za nje ni predpisana celo največja dopustna brzina, kadar opravljajo svoje službene naloge, zradi značaj svoje službe lahko vozijo z neomejeno brzino. Vsakdo se mora tem vozilom umakniti tako, da lahko vozijo neovirano in z nezmanjšano brzino mimo njega. Na ožjih cestah in tam, kjer bi bilo v takih primerih nevarno ostati na vozišču ali pa bi se ovirali mimo brzeči, morajo vozniki zapeljati svoja vozila na dvorišča, v stranske ulice ali celo na hodnike.

Za vse, ki uporabljajo ceste, pa velja splošno določilo »Ne izsiljuj prednosti«, če vidiš, da lahko povzročiš nesrečo ali oviraš promet.

Prevelika brzina, posebno motornih vozil, je najpogostejši vzrok prometnih nesreč. Glede na to in na stanje naših cest, njihovo preglednost, gostoto prometa, vidljivost in druge okoliščine mora vozni voziti v vsakem primeru s tako brzino, da ne postane nevaren souporabnikom javnih cest ter objektom. V vsakem položaju mora popolnoma obvladati svoje vozilo, tako da ga more vsakokrat pravočasno ustaviti.

Iz omenjenih vzrokov izvira tudi omejitev maksimalne brzine na javnih cestah, ki jo določa 6. člen uredbe o cestnem prometu z besedami »Največja dovoljena brzina za motorna vozila v strnjenem naselju je 30 km na uro. Izven strnjenih naselij je dovoljena navečja brzina za osebne avtomobile in motorna kolesa z 80 km na uro, za druga motorna vozila pa 50 km na uro«. To velja seveda le, če ni z varnostnimi znamenji ali posebnimi predpisi drugače določeno. Tak poseben predpis velja n. pr. za vožnjo tovornih avtomobilov, ki vozijo potnike in za katere je dopuščena brzina samo največ 40 km na uro.

Omenjeni člen razlaga, da se smatrajo za strnjena naselja mesta, trgi in vasi, čeprav bi bile razporejene hiše in drugi prizidki le na eni strani ceste. Zadržanje voznikov mora biti v takih naseljih enako kakor v mestih.

Slehernemu izmed nas je znano, kako nevarni so železniški prehodi (prelazi) za vsakogar, ki se ne ravna po prometnih predpisih. Cestno-prometni znak trioglate oblike, ki svoji ob desni strani ceste v smeri vožnje, te opozori najmanj 150 m prej, da se bližaš nezavarovanemu železniškemu prehodu; če je opremljen s sliko lokomotive, zavarovanemu železniškemu prelazu pa, če je opremljen s sliko ograje. Prav tako te opozarjajo na nevarnost železniškega prehoda štirioglate podolgaste, navpično stoječe bele table, ki so opremljene z eno, dvema ali tremi rdečimi poševnimi črtami in so postavljene 80, 160 in 240 m (razporejene po številu črt) pred prehodom. Te zadnje table so se pri nas udomačile. Že od teh tablic naprej mora voznik počasneje voziti, pred nezavarovanim prehodom ustaviti in se prepričati, če je proga prosta, pri zavarovanem železniškem prehodu pa voziti previdno, če so zapornice odprte. Hoditi čez železniško progo, kjer ni prehoda ali na prehodu, zaprtim z zapornicami, je strogo prepovedano.

Če hoče voznik (kolesar) izpremeniti svojo smer, če hoče zaviti na desno ali na levo, mora naznačiti svojo novo smer z roko. Voznik avtomobila pokaže svojo novo smer lahko tudi s puščicami (smerokazi) ali pa jo naznači z zvočnimi signali, ponoči z žarometi. Na križiščih mora voznik (kolesar) naznačiti smer, čeprav prečka križišče v ravni smeri. Če se poslužuje zvočnih signalov, da en signal za vožnjo naravnost, dva signala, če zavije na desno, tri signale za zavijanje na levo. Isti način velja za dajanje znakov ponoči z vključenjem dolgih žarometnih znakov.

Voznik mora voziti po desni strani ceste. To velja tem bolj za ovinke, kjer se mora nasproti prihajajoči povsem zanesti, da je njegova desna stran prosta. Iz tega sledi, da se mora zaviti na desno v majhnem, ozkem loku, na levo pa v velikem, širokem. Iz varnostnih razlogov je rezanje ovinkov prepovedano, ker se s tem zapira nasproti prihajajočemu njegova desna stran ceste. Voznik motornega vozila mora na nepreglednem ovinku toliko zmanjšati svojo brzino, da mu je mogoče tudi na najožji krivini ostati na desni strani cete (ne da bi ga zaneslo).

Obračanje vozil ni prepovedano samo tam, kjer bi se zaradi nepreglednosti lahko pripetila nesreča, ampak celo na mestih, kjer bi se oviral promet, predvsem na križiščih in ovinkih. Tudi se mora voznik ogledati pred obračanjem na cesti — v vse smeri.

Pri vsakem zavijanju na levo čez cesto, bodisi v druge ulice ali v dvorišča itd., ni zadostno samo dajanje predpisanih signalov (v teh primerih je najprimernejše stegniti levo roko vodoravno iz vozila), voznik se mora tudi prepričati, ali ne vozi za njim kako drugo vozilo, ki bi lahko trčilo v njegovo.

(Nadaljevanje sledi)

V. Safonov: UGANKA ŽIVLJENJA

28

Veljavnost **zakona ohranjanja energije** za človeško telo je s poskusi prekontroliral Atuoter. Zgradil je kamero, kjer je človek, ako je pristal na njegov eksperiment, moral živeti tako, da je sprejemal točno preračunano hrano in je dopustil, da so natančno merili njegove izločke, toplino dihanja in delo njegovih mišic. Leta 1904 je bila po 155 dneh opazovanja postavljena bilanca dohodkov in izdatkov energije nekoliko mladih ljudi. S hrano so dobili 450.000 kalorij, oddali so pa 449.950 kalorij. Primanjkljaj 50 kalorij je ničev izdatek in pri tako izredno zamotanih opazovanjih razumljiva napaka. Kasnejše raziskave (teh raziskav je mnogo in so jih delali tudi pri nas v institutih za zaščito dela) so toliko zboljšale tehniko poskusa, da je ta deficit postal enak nični. Dejstvo izenačenosti je dejstvo ogromne važnosti, je najmočnejši dokaz za materialistično razlago življenja in to dejstvo je danes popolnoma nedvomno ugotovljeno.

Dolge in zapletene verige preobražanja energije v organizmu so danes neprimerno bolj znane kakor pred nekaj desetletji. Pri nekaterih teh verig poznamo vse, ali pa skoraj vse člene. Nova znanost, energetika organizmov, ki je oprta na velikanske uspehe fiziologije in fizikalne kemije, nam jih lahko s sigurnostjo navede.

Kako daleč je od primitivne kamere Atuotera napredoval sodobni »laboratorij spalnica«! Človek, ki ga preiskujejo, spi. Vsako njegovo gibanje, vsak zvok, dihanje, puls, celo ritmične spremembe električnih stanj živčnega sistema, čemur je nekoč posvetil klasično delo I. M. Sečenov, so vso noč avtomatično registrirani.

Sedaj je do podrobnosti preiskana »tehnika« delovanja delovnega mehanizma živega telesa, mišic. Pojasnjeno je, da so mišice sposobne neposredno uporabljati kemično energijo hranilnih materialov. Mišične celice razcepljajo molekule ogljikovega vodika, to je neke sladkorne snovi, ki nastaja v teh celicah; in sicer neposredno razcepljajo in ne »sežigajo«: prva faza v mišicah poteka brez kisika. Milijoni mišičnih stanic dobivajo energijo na »anaerobni« način; kar se dogaja v mišicah je podobno zlasti vrenju, kakršnega povzročajo kvasne glivice.

Dolgo časa so mislili, da pozna živa narava samo en način pridobivanja energije, potrebne za življenje, in sicer dihanje, oksidacijo zraka s kisikom.

Pasteur (ki je, kakor že vemo, odkril tudi anaerobne organizme) je našel povsem drug tip pridobivanja energije, tip, ki je lasten nekaterim nižjim bitjem: dihanje s pomočjo drobljenja tistih organskih spojin, ki imajo mnogo energije. »Vrenje je življenje brez dihanja«, je zapisal veliki francoski znanstvenik, sam zaprepaščen nad svojim odkritjem. Izredno podobnost med dihanjem mišic in vrenjem je v našem stoletju dokončno ugotovil Mayerhof s svojimi znamenitimi raziskavami. Pasteur-Mayerhofova reakcija je navedena v vseh učbenikih.

Tako odkrivamo v našem telesu vedno nove niti, ki nas vežejo z najbolj daljnimi in primitivnimi organizmi in ki nas morda vodijo celo k začetku življenja na Zemlji.

Mišice torej nikakor ne delujejo tako kakor parni stroji, v katerih se predhodno sežgano gorivo v celoti spreminja v toploto in ki morejo potem spremeniti v delo samo del toplote. Kisik je sicer res potreben mišici. Potreben pa je v drugi fazi, po skrčenju, po delu, ko začne mišica iz mlečne kisline (ki je nastala v njej kot rezultat kemičnih preobrazb v času dela) znova izdelovati izhodiščni, na energiji bogati ogljikovodik. (Tu govorimo seveda o posameznem skrčenju mišičnega vlakenca, kar traja eno dvajsetinko sekunde. Realno delo mišic je sestavljeno iz množice posameznih krčenj; zato je kisik mišici v času takega dela seveda potreben.)

Sedaj poznamo dovolj natanko menjavo energije, s čimer je v zvezi življenje najmanjše žive celice.

V živem telesu je organ, katerega pomen je ogromen in odločilen, in vendar dolgo časa ni bilo možno energetsko meriti njegovega dela. To je živčni sistem. Živci urejajo delo vsega telesa. Živci predajajo možganom dražljaje s katere koli točke telesa, v možganih nastajajo občutki in se dogaja zelo zapleteno miselno delo. »Ukazi«, ki jih prenašajo živci, vodijo mišice, tkiva in delo žlez. Živčnim »vplivom« je podvrženo dihanje, bitje srca, prebavljanje hrane v črevesju itd.

Sistem živcev je možno primerjati močni in točni službi zveze, ki neprenehno spaja vse elemente našega telesa v enoten organizem; telegrafski mreži, po kateri hitijo vsak trenotek tisoči brzojavk od periferije v »okrajne«, odtod pa v glavni center (v »prestolnico« — možgane v glavi) in od centrov k periferiji. Fiziologi so že zdavnaj preračunali hitrosti teh brzojavk in predajanja »živčnih razburjenj« (pri sesavcih povprečno nekaj desetin metrov na sekundo.) Potemtakem je delo živcev materialen proces. Ako pa je tako, tedaj mora biti ta proces podvržen zakonu ohranjanja energije. Vsako delo, vsako izgubo energije mora spremljati (kakor trdi tako imenovani drugi zakon termodinamike) izločanje toplote. In tako je pred nekoliko leti odkril angleški inženir — fiziolog Hill, da je res temperaturna razlika med mirujočimi in delujočimi živci. S Hillovim »supertermostatom« je uspelo izmeriti te razlike: izražene so v milijoninkah stopnje.

Prepričani smo torej lahko, da je življenje podvrženo vsem osnovnim zakonom, ki so značilni za materialne procese v vesoljstvu.

Sedanji napredek znanosti je že enkrat za vselej obsodil vse vitalistične teorije. Nikamor ni mogoče spraviti v organizme »življenjsko silo«. Eksaktna znanost ne pušča niti najmanjše luknjice, kamor bi se mogla vseliti ta skrivnostna »sila«.

Napoleon je vprašal Laplacea, zakaj v svoji teoriji o vesoljstvu ni pustil prostora za stvarnika. Laplace pa mu je odgovoril: »Ta hipoteza mi ni bila potrebna«. Prav tako bi mogel danes odgovoriti sodobni biolog na vprašanje, kako je vendar možno razložiti življenje brez življenjske sile.

Spričo sedanjih uspehov energetike življenjskih procesov je utemeljiti vitalizem postalo izredno težak posel. »Patriarh« današnjih vitalistov, nemški učenjak Hans Driesch je to poskusil na tale način:

Predstavljajmo si dve sferi, dve krogli, ena je večja, druga manjša. Manjša je vstavljena v večjo tako, da imata obe isto središče. Dobili smo dve koncentrični krogelni površini s skupnim središčem in ki se razlikujeta samo po dolžini polmera, t. j. po oddaljenosti teh površin od središča. Predstavljajmo si sedaj, da v tem sistemu koncentričnih krogel vladajo samo sile privlačevanja, ni pa nobenih sil trenja. Postavimo, da je treba prenesti neki predmet z ene krogle na drugo. Ali je možno to storiti brez spremembe »energetskega stanja«, kakor pravimo. Seveda ni možno; ako hočemo »dvigniti« predmet z notranje krogle na zunanjo, bo treba trošiti energijo; če pa bo predmet »padal« z zunanje krogle na notranjo, tedaj se bo energija osvobajala.

Ali je možno premeščati predmete brez trošenja energije po površini krogle? Možno je: kajti v tem izmišljenem sistemu ni trenja. Ako torej premikamo predmet po površini krogle, se niti ne približujemo, niti ne oddaljujemo od središča in torej ne vršimo dela, ki bi bilo nasprotno sili privlačevanja.

Urejuje uredniški odbor, Ljubljana, Knafljeva ulica štev. 5/II. — Telefon uredništva in uprave štev. 55-22 do 55-26, telefon uprave za ljubljanske naročnike štev 38-23. — Tiskarna »Slovenskega poročevalca«. — Odgovorni urednik Cene Kranjc